

CRONICA

9

474

Săptăminal politic-social-cultural editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Iași, anul X nr. 9 (474) Vineri, 28.II.1975 — 8 pagini, 1 leu

Întâlniri edificatoare

De la un capăt la altul al țării, pre-tutindeni, la nivel de comună, oraș, municipiu, județ, în Capitală — apropierea alogerilor creează un sentiment de răspundere colectivă, manifestat în chipuri variate în cadrul numeroaselor întâlniri între candidați și alegători. Sînt tot atîtea prilejuri de a reflecta la viitor, prilejuri de a dezvolta și a înțelege creator, ținînd seama de condițiile locale, îndemnurile conținute în Manifestul Frontului Unității Socialiste, — întemeiate, cum se știe, pe prevederile din Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism. Toți cei care au participat și participă la asemenea întruniri electorale își dau seama că ele sînt întâlniri de lucru care capătă, la orice nivel, ponderea unor acte politice de cea mai mare însemnătate. Căci nu doar faptul de a lua în discuție diversele cerințe ale cetățenilor, pe planul edilității ori al activității social-culturale, în vederea soluționării lor, este important, ci și modul de a fi puse problemele, în spiritul răspunderii comuniste, în funcție de condițiile de dezvoltare ale întregii țări, ale economiei socialiste planificate, deci în funcție de ansamblul factorilor decisivi în societatea noastră. Oamenii de astăzi ai satelor, ca și muncitorii din întreprinderi, ingineri, tehnicieni, oameni de cultură, prin felul de a discuta în aceste adunări atestă că, odată cu transformările economiei socialiste, s-au produs transformări profunde în conștiință. Întîlnirile între alegători și candidați sînt mărturia trectelor noi de seriozitate și pătrundere, de capacitate a înțelegerii, a informării și exprimării ideilor. Exactitatea acestui diagnostic politic și moral apare cu atît mai evidentă cu cît, în multe circumscipții prezentîndu-se cite doi candidați pentru același loc de deputat, principialitatea discuțiilor, a afirmării inițiativelor și voinței solidaritate de a conlucra spre îndeplinirea programului partidului — s-a manifestat necondiționat și fără ezitare. Faptul că, în mai multe circumscipții electorale, atît pentru Marea Adunare Națională, cît și pentru Municipiul București, pentru județe, orașe și comune, alegătorii pot opta între doi candidați — nu este de natură să creeze adversități sau concurență. Împrejurarea creează cinulație în sensul unei munci cît mai eficiente în producție ca și pe tărîm obștesc. Ideea care stă la baza acestei opțiuni, alegînd pe cei mai buni dintre cei buni, exprimă procesul adîncirii și perfecționării continue a democrației noastre socialiste. Tot ce s-a realizat în anii construcției noii societăți. libertatea, bunăstarea poporului, independența țării, perspectivele ei largi de progres, se datoresc aceluiași proces de conștientizare a maselor, de mobilizare a voinței creatoare care se manifestă la cel mai înalt nivel al civismului în cadrul acestor întîlniri electorale.

Candidați și alegători, oameni ai muncii din întreprinderi și de pe ogoare, ingineri, tehnicieni, oameni ai școlii, femei și tineri, cu o deplină conștiință a datoriei lor civice, dovedesc, în preajma alegătorilor de la 9 martie, o maturitate politică, care este chează viitoarelor progrese ale României. Întîlnirile de pe întreg cuprinsul țării sînt, din acest punct de vedere, edificatoare.

CRONICA

Poezia nu se face după principii. Mai exact spus, ea nu este concepută după un plan; odată însă ce o idee poetică s-a ivit, expresia acesteia nu trebuie să se infăptuiască la întîmplare, fără să se țina seama de nici o regulă. Din fire, poezia este înclinată către exces. Revărsarea lirică devine însă comunicabilă numai dacă suferă o constrîngere de artă, o îndiguire care stăpînînd-o o face adîncă și durabilă. Revărsarea lirică fără controlul inteligenței artistice (nu al rațiunii care este altceva și nu are nimic a face cu poezia) riscă să se împrăstie prea tare și să-și piardă tocmai din cauza aceasta puterea de pătrundere. Dar așa cum spiritul uman nu e nici o dată mai sigur de el însuși decît atunci cînd își fixează și își cunoaște limitele, tot așa și poezia nu e mai sigură de ea decît atunci cînd e stăpînă pe sine, e conștientă de ea însăși și nu se lasă dusă de propria ei forță de expansiune, care, necontrolată, o aruncă repede în diformitate și în confuzie, această confuzie fiind isea de amestecul fără rost, la voia întîmplării, al celor mai heteroclitice lucruri, și de înclicirea expresiei.

De diformitate și de confuzie m-am ferit întotdeauna în scrisul meu, mai bine zis însăși firea mea, în adîncul ei, și de la

început, s-a împotrivit cu vigoare ori de cite ori i s-a infăptuit ispita deformării stranii și a confuziei care se dă drept profunzime; fiindcă, într-adevăr, înclicirea expresiei și amestecarea stridentă a contrariilor ce duc la dezordine pot să atragă cu strălucirea lor falsă pe un scriitor, mai cu seamă la început. N-am scris sau în orice caz m-am silit să nu scriu la voia întîmplării și n-am crezut că spon-

lentul are numai de nevoie ca să se poată dezvolta și crea. Fără inteligența artistică, fără o cumpănire a mijloacelor, fără o hotărîtă voință de-a alege, de-a elimina și de-a îmbina armonios, talentul rămîne numai ca o aspirație către infăptuire, care se pierde la un moment dat tocmai în diformitatea și în confuzia de care am vorbit și dă rezultate ce pot fi interesante doar ca niște curiozități, ca niște ciudățenii fără adîncime ce se prind repede de memorie și tot așa de repede se desprind și cad în uitare.

Așa cum am observat de multe ori în studiile mele literare, limpezimea în poezie înseamnă altceva decît limpezimea rațională. Frumusețea poetică nu este rațional limpede, sau mai bine spus, ca să existe cu toată vigoarea, ea nu are nevoie să fie rațional limpede. A exprima obscur lucruri limpezi este o greșală. A exprima însă obscur, cu vigoare și adîncime, lucruri obscure din fire, este un procedeu poetic normal. Trebuie totuși și aici să ne păzim de aparențe înșelătoare. Să ne ferim de falsa obscuritate găunoasă ca și de limpezimea ștearsă și deșartă.

Alexandru PHILIPPIDE

CONFESIUNE

taneitatea este un procedeu ci doar cel mult poate desemna momentul în care ideea fondului și ideea formei apar în minte, de obicei amîndouă deodată, impunîndu-se atenției și parcă cerînd cu insistență să se întrușipeze cu ajutorul talentului și al inteligenței artistice. Aș spune chiar că de aceasta din urmă ta-

Aniversare UNESCO

ANDREESCU

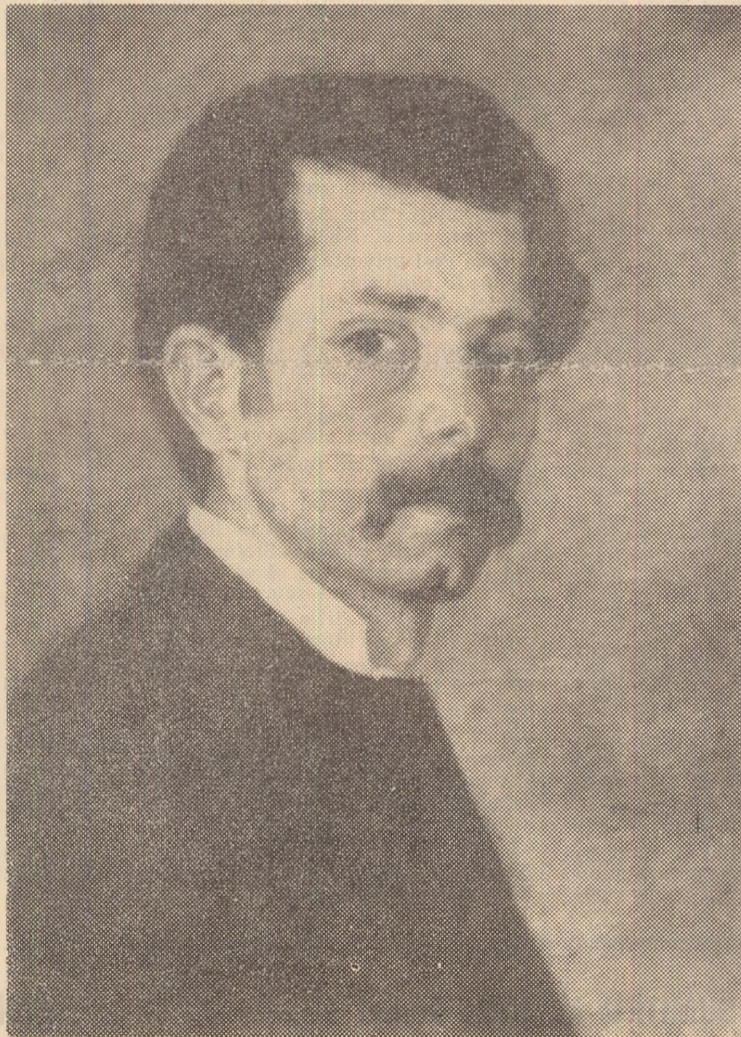
La treizeci și doi de ani, Ion Andreescu murea fără certitudinea izbînzii. Insingurat, pictorul acesta tîndr îmbătrîmise mult prea repede printre întrebările destinului său, dintre care cea mai violentă era întrebarea privitoare la culori. Autoportretul din 1882, anul sfîrșitului, aduce către noi o privire dramatică, obosită dar dramatică de o resemnare totuși caustică, de o pulsație în același timp interogativă și înțeleaptă — doi ochi flămînzi de adevăr și perfecțiune, obișnuși, să descifreze altfel decît noi policromia semnificativă a lumii.

A început — muncînd vrăjit, pînă la epuizare — prin a zugrăvi cu îndirjire o anume ostilitate ambientală, prin a participa la suferința umană cu toată arderea geniului său, prin a-și mărturisi predilecția pentru casele sărace, pentru chipurile frămîntate de neliniști și viață rea, pentru zăplazurile dezolante. Apoi, pinzele-i au căpătat o lumină gravă, cerurile i s-au înobilat cu griuri neconfundabile, iernile i-au devenit balsam de liniște, pădurile au cîștigat în adîncime, — asta nu însemna nicidecum o abdicare de la capacitatea inițială de observație, ci o înaintare sigură, măiastră, calmă, pe teritoriul analizei incontestabile.

Pictor de mărime universală, european cu studiul marilor școli novatoare, el însuși novator și singular, Ion Andreescu (buzoianul dascăl de desen de odinioară) este înainte de toate un excepțional român care „dacă ar fi trăit, ar fi devenit negreșit marele nostru artist național” — după afirmația lucidă și neorgolioasă a uriașului său contemporan Grigorescu.

Numărul marilor noștri artiști a sporit pe măsură însușirii evidente a poporului nostru de a produce personalități de excepție. Intre aceste personalități, Ion Andreescu, la 125 de ani de la naștere, cunoaște pentru totdeauna izbînda contopirii sale cu spiritul nostru național. Poate acesta era și sensul privirii aceleia din ultimul său autoportret.

Andi ANDRIEȘ

Ion ANDREESCU:

„Autoportret“

Votăm pentru România

Toată viața de cînd ne știm
Trăind pe aceste meleaguri sub soare
Am învățat să alegem, ca să fim
În rînd cu-ale lumii popoare.

Prietenii, totdeauna, noi ni i-am ales;
Neprietenii ne-au fost aduși de istorie —
Am viețuit credincioși nouă înșine
Și n-am slujit la visuri de glorie.

Dintre cuvinte le-am ales
Pe cele care ne numeau țara,
Pămîntul, doinele, sufletul —
Dintre anotimpuri, primăvara

(de aceea cîntecul nostru sînt
de frunză verde atîta de pline!)
Am ales pe „a trăi frumos pe pămînt“
Cînd alții ne-ndemneau „să trăim cu rușine“.

Mereu am ales — dintre buni,
Pe cei mai buni; dintre stele
Steaua comuniștilor am ales-o
Și ne-am înscris-o într-o zi pe drapele.

Douăzeci de milioane de candidați,
Douăzeci de milioane — și, asta-i mindria —
De alegători, aici, în Carpați
Votăm pentru România!

Lucian VALEA

În celelalte pagini:

Votăm pentru această
lume nouăTREI PREMIERE LA TEATRUL
NAȚIONAL

„VASILE ALECSANDRI“

Amelia PAVEL

Brâncuși la Tg. Jiu

Romanul total

Liviu LEONTE

Orice carte de Marin Preda reprezintă un eveniment editorial. Orice carte de Marin Preda este expresia unei înalte conștiințe de artist și de om al cetății, răspunzător în fața adevărului pentru fiecare cuvânt scris. Dacă această reacție este acum normală la apariția cărților lui Marin Preda, pentru *Delirul*, ea are rațiuni de a căpăta o strălucită confirmare într-o perspectivă a unui viitor care poate să împlinească ceea ce primul volum anunță. Fiindcă *Delirul* ar putea deveni cea mare carte a literaturii noastre, o carte care, aruncând peste bord întreg balastul schematismelor și convenționalismelor, să surprindă dramaticul proces al genezei României contemporane și care, din punctul de vedere al scriitorului, să finalizeze, integral, mult căutata temă a povestitorului. Dar, să vedem cât anume din ceea ce virtual anunță primul volum este convertit în metalul nobil al artei și cât rămâne a fi împlinit ulterior.

Din punct de vedere cronologic, *Delirul* se situează în prelungirea imediată a *Moromeților* (volumul întâi) care se încheie precipitat, intrucât „timpul nu mai avea răbdare”. În toamna anului 1940 surprinsă la începutul romanului, timpul cu adevărat nu mai avea răbdare, România intrând în mari seisme interioare pînă a trece direct, în cursul anului următor, în seismul celui de al doilea război mondial. *Delirul* surprinde perioada tragică a instaurării guvernării legionare, a rebeliunii și apoi a începutului războiului. Paginile de ficțiune alternează cu cele de cronică a evenimentelor cu personajele reale care au populat scena istoriei, apoi cu pagini de memorialistică deglizată în care eroii par numai imaginați dar traduc personajele reale, istorice, și, în sfîrșit, cu pagini de filozofie a istoriei. Intenția este a unei mari și profunde construcții, iar trimiterea la Tolstol, făcută de romancierul însuși nu e deloc întâmplătoare. Primul volum al *Delirului* continuă *Moromeții* și dintr-un alt unghi, mai profund. Eroii esențiali sînt tot cei din *Moromeții*. În centrul lor se situează un personaj amintit doar în operele anterioare, al lui Parizianu, adolescentul Ștefan care pleacă la București să-și găsească un rost. Prin Ștefan, legătura cu *Moromeții* nu e doar una privind mediul, eroii (reapare Ilie Impreună cu Paraschiv, Nilă, Achim și alți silișteni) ci una de substanță. Nepot lui Ilie Moromete, al lui Parizianu îi este mai apropiat structural, decît Niculae. Prin Ștefan, romancierul vrea să probeze că aspirația lui Moromete spre ordine și echilibru, spre liniștea din afară și dinlăuntru nu e o infirmitate, cum s-a glosat în exces, ci reprezintă o necesitate organică a oricărei ființe raționale. Prin Ștefan vedem o posibilă în-cununare a idealului moromețian, cu

toate condiționările pe care le impun istoria și datele intelectuale ale eroului. Dar întrebarea, aparent marginală, a lui Ilie Moromete atunci cînd pătrund legionarii în sat, este a unei întregi umanități suferinde: „Moromete își plecă fruntea. „Cît, domnule, gîndi el, a durat pacea și liniștea în satul ăsta? De ce dacă nu e pace și nu e liniște în altă parte trebuie să se ridice niște smintii și s-o strice și aici? Cred ei, smintii ăștia, că pe urmă nu se face iar liniște și pace pe pămînt și or să alerge alții după ei cu furcile ca după niște ciini?” (p. 52).

O bună parte a romanului e ocupată de cronică evenimentelor din toamna anului 1940 care au culminat cu rebeliunea din ianuarie a anului următor. Întîmplările sînt desprinse nemijlocit din istorie și legătura cu biografia eroilor este destul de superficială. Ele au însă darul de a crea o atmosferă tulburătoare și stranie, de timp deviat în care aberațiile cele mai monstruoase capătă viață și „delirul” se confundă cu realitatea. Romancierul face meticolos, folosind date de arhivă și tăieturi din presa vremii, imaginînd participarea unor eroi la câteva capitale evenimente, o dramatică reconstituire a epocii. El evocă, în comentarii care au uneori nuditatea dar și forța de șoc a faptului real, culisele vieții politice dinaintea anului 1940, venirea la putere a legionarilor, procesiunile mistice și răzburările fără lege, relațiile ambigue cu Antonescu, asasinarea lui Iorga — relatată direct — și masacrul de la Jilava — prin intermediul unui narator —, apoi rebeliunea cu tot cortegiul ei de orori. Dar intervențiile scriitorului nu se opresc aici. El urmărește mai departe istoria noastră și a lumii și avem chiar surpriza să citim în cronică dedicată conflagrației mondiale, o amplă dezbateră asupra bătăliei aeriene pentru Anglia. Gîndul romancierului nu se mulțumește numai cu atît. El vrea o explicație sau, în absența ei, măcar, o relevare a imponderabilelor care însoțesc mersul istoriei, sursă de nesfîrșite comentarii tardive, imposibil însă de prevenit. Unul din ele ține de rolul personalității care exercită o adevărată fascinație asupra gîndirii lui Marin Preda. Rememorînd istoria, scriitorul își pune dramatice întrebări asupra procesului care determină apariția, într-un moment istoric a unui anume conducător. Fiindcă pentru el, poate și sub influența unor concepții personaliste, rolul conducătorului înseamnă mult mai mult decît suma condiționărilor exterioare și a însușirilor sale, cu plus sau minus. Dacă venirea lui Antonescu la putere îl face să mediteze asupra selecției pe care istoria o face, apelînd totdeauna la omul sortit și celor mai ignobile misiuni, cînd toate indiciile îi spun că ar trebui să se ferească, prezența lui Hitler prilejuiește reflecții asupra pu-

terii demonice, demențiale care întuneacă și paralizază mintea și voința comilonilor sau adversarilor. Analogia cu pasărea bizară din Delta care-și distruge, într-un dans demențial, ouăle, conducîndu-și speța spre dispariție, traduce plastic gîndurile scriitorului, după cum imaginea kafkiană a deplasărilor interminabile de trenuri cu ofițeri și soldați nemți fără ca cineva să știe sensul acelor mișcări, în afara regizorului îndepărtat, comunică, mai convingător decît gîndurile explicite, concepția istorică a lui Marin Preda.

Dar *Delirul* este, totuși, un roman și oricît regim preferențial ar avea reflecțiile istorice, el trebuie judecat ca operă literară. E de presupus și de dorit chiar ca latura literară de urmărirea a destinului citorva eroi, într-o privire globală asupra societății românești, să se extindă și schița din primul volum să capete trăsăturile definitive ale unei mari pinze. Deocamdată, în partea strict literară, *Delirul* are caracterul unui *Bildungsroman*. Ștefan, altfel numit al lui Parizianu, vine în București ca un cuceritor, deși nu are decît șansa propriilor calități și, în rest, totul împotriva, reușește și, în același timp, se modelează pe sine ca personalitate. Al lui Parizianu e din familia îndrăgătită a eroilor lui Marin Preda: Moromete, Niculae, Vale, doctorul Sirbu. Încercînd în forța rațiunii, el vrea să explice totul, de la marile agitații ale istoriei la reacțiile subtile ale psihologiei umane. „Pe ce te bazezi?” e întrebarea lui stereotipă și descumpănitoare. Încîntarea la insultele prietenilor îl apropie de Moromete și traduce conștiința propriei superiorități. Dar Ștefan este și un victorios, ca și Niculae sau Vale și, în ceea ce-l privește, explicația ține și de jocul capricios și imprezvizibil al soartei. Tînăr dotat, dar numai cu patru clase liceale, impresionează de la prima întîlnire pe patronul unui mare ziar care-l angajează după ce îi citește articolul despre satul românesc sub legionari. Angajarea e confirmarea unor reale calități, dar tot atît de bine se putea întîmpla ca umoarea directorului și atîția alți factori conjuncturali să-l respingă de la bun început, rețezîndu-i posibilitatea unei strălucite cariere. Ștefan însă e convins că așa trebuia să se întîmple, că acesta e destinul său, în felul lui Niculae care își citise pe cîmp viitorul în ceea ce scriitorul numește „semnul șopîrlei”. Convingerea lui Ștefan este nezdruincată: „Nu avea îndoiele: fusese primit pentru ceea ce știa că e și el și nu din întîmplare sau dintr-o greșală. Se întîmplase această minune...” (p. 72). Prin Ștefan pătrundem în cele mai diverse medii ale Bucureștilor acelor ani și putem astfel aprecia în ce măsură scriitorul și-a împlinit grandiosul său proiect și cu cît a mai rămas debitor.

Critica curentelor

Studii erudite, totdeauna sistematice, solid construite (într-o arhitectură de tip lovinescian) și unde ideea fundamentală iese repede în evidență, nu o dată cuprinse de febra polemicii ideologice și critice, ne-a oferit, cu regularitate și cu rezultate remarcabile, Z. Ornea. Criticul s-a specializat în analiza curentelor ideologice și literare românești, operație dificilă și care exclude improvizatia, diletanțismul de orice natură (*Junimismul*, 1965, *Falansterul de la Săcăeni*, 1966, în colaborare cu I. Cojocaru, A. D. Xenopol, *Concepția socială și filozofică*, în colaborare cu N. Gogoneață; ediții: H. Sanielevici: *Cercetări critice și filozofice*, 1958, A. D. Xenopol: *Scrieri sociale și filozofice*, 1965, Mihail Dragomirescu: *Scrieri estetice*, în colaborare cu G. Stroia, *Trei esteticieni*, 1968, *Tărănismul*, 1969, *Sămănătorismul*, 1970, ediția a II-a revăzută și adăugită, 1971, *Poporanismul*, 1972 etc.

Z. Ornea are o bună pregătire de sociolog și filozof, de ideolog și critic literar marxist. Cunoașterea de la sursă a curentelor i-a înlesnit să-și consolideze o poziție critică fermă. Studiul ia chipul unui vast spațiu în care își dau întîlnire, cu promptitudine, sociologul, filozoful culturii, criticul și istoricul literar, ideologul și comparatistul. Sămănătorismul va fi atacat din toate direcțiile, ca să i se determine esența, valoarea, influențele. Este pusă în bătaie toată informația posibilă: revistele vremii sînt fișate cu o stăruință ce trezește admirația. Epoca este reînviată din textele reexaminate cu o pătimașă stăruință. Sociologul este preocupat de fenomenele dominante ale timpului, iar criticul de valorile care au supraviețuit sămănătorismului. Dar ce fel de curent a fost sămănătorismul — se întreabă Z. Ornea? Sămănătorismul „a fost un curent de idei, cu profil cultural, a cărui ideea, precumpănitor sociologică-politică, s-a afirmat prin literatură”. Lansînd astfel de idei, intenția lui Z. Ornea nu este de a reînvia un curent atît de discutat, ci de a-i descrie cu documentele în față, erorile, contradicțiile. Totul e demonstrat dintr-o perspectivă dialectică, marxistă. Ideile lui Z. Ornea nu sînt absolut noi, dar el reface, cu excelente rezultate, istoria mișcării, ne vorbește, în raport cu alte curente din epocă, de „noutatea” și „progresul” sămănătorist.

Monografia despre poporanism urmează aceeași metodă critică: geneză, structură, ideea sociologică, politică și culturală. Comparația cu sămănătorismul merge în direcția unor identificări de idei, programe, teme, modele. Z. Ornea trasează „harta preocupărilor timpului”. Punctul de vedere este sociologic. Poporanismul a fost negat și despre el nu se vorbește decît în termeni peiorativi. Polemizînd cu detractorii poporanismului, Z. Ornea realizează o reevaluare a curentului, pornind de la „modelul complex propus de poporanism structurilor românești”. Combătînd interpretările greșite, superficiale, vulgar-sociologice, Z. Ornea descoperă valorile autentice ale poporanismului: „radicalismul democratic de stînga în ordinea politică; afirmarea consecventă a necesității ridicării condiției de viață a țărănimii prin eliminarea progresivă a regimului latifundiar, în planul sociologic-economic; determinismul, principiul antropologic, ca și imbinarea judicioasă a conceptului de solidarism național cu cel social în ordinea sociologică; ideea militantă a necesității culturalizării maselor în planul culturii, ca și, în estetică, echilibrul inteligent și rezonabil între conceptul specificului național și necesitatea încorporării valorilor artistice universale”. Curentul a fost o „orientare poliformă, în care aflăm deopotrivă social, politicul, culturalul, esteticul sau literatura”. Poporanismul este studiat cu o mare seriozitate, pe compartimente, și în direcția legătură cu ideologia literară a *Vieții românești*.

Ce rol îi revine lui C. Stere în cadrul curentului, a doctrinei poporaniste? Cazul C. Stere nu a fost încă clasat. Cu curaj și în mod realist, Z. Ornea încearcă să privească lucid, destinul acestui personaj de epopee, care a trăit sub semnul tragicului. Z. Ornea studiază cu mare atenție viața omului politic, eșecurile suferite, fără să-i exagereze meritele. Poporanismul lui Stere e „o îngemănare distinctă de neokantianism, narodnicism, socialism reformist și liberalism mic-burghez. Adică un amestec dizarmonic de concepte care nu o dată se exclud, deși erau silite, de mîntea care le stăpînea, să viețuiască într-o armonie artificială”. C. Stere nu era un docil, de aici și drama sa, iar „laurii împlinirii nu au fost niciodată ai lui. Era izgonit sau trebuia să plece de fiecare dată cînd se apropia de limanul unei izbinzi”. Viața și opera lui C. Stere au nevoie de un amplu studiu monografic care să le valorifice în spirit marxist valorile fundamentale. Romanul acestei vieți trebuie scris.

Vocația adevărată a lui Z. Ornea este a unui ideolog exemplar, temeinic informat, dotat cu intuiția valorilor și a fenomenelor sociale.

Zaharia SĂNGEORZAN

mențiuni critice

G. G. URSU: Dealul brîndușelor

Temperament inclinat structural spre contemplație și reverie, G. G. Ursu este un poet al visului, al unui vis înșeninat de a anume distanțare meditativă: „Călătoria-n vis, un zeu / Mă face și de cer mă ține... / M-anin de-un zbor, de-un curcubeu” (*M-anin de-un zbor*). Metaforă-simbol a virstei de aur, a purității, frumuseții, visul e un eden, ale cărui atribute sînt sugerate frecvent prin utilizarea unor cuvinte din aria motivelor hibernale. Albul imaculat al zăpezii capătă valențele unui cuvînt emblematic, incluzînd un întreg univers, care se identifică de fapt cu mitul copilăriei: „Zăpadă, ochi de copil, / Cu vise de ghiocel, / Basmul uitat adă-mi-l, / Topește-mi stela în el. / Fulg de nînsoare, fragil / Prinde-l pe suflet inel...” (*Rondelul zăpezii*). Ca un Ulise rătăcit prin hîțșurile vieții, poetul visează Ithaca sa, virsta copilăriei și tinereții. Sentimentul este acela al unei melancolii discrete, estompată, asemeni zumzetului minor al unui stup rămas fără matcă: „O tristețe lăgănată / Pe colini moldovenești / E, poete, tot ce ești, / Poezia-ți toată / toată” (*Autobiografie*). Birladul copilăriei și adolescenței, lașul elanurilor tinereții, personalități exemplare (Cantemir, Vlahuță, Ibrăileanu), prestigioase lăcașuri de cultură (Putna, Trei Jerari), relieful unduitor, mioritic sînt elemente de inspirație care s-ar putea numi cu un singur cuvînt: *Moldova*. Poetul se identifică cu această matcă spiritual-geografică: „De-ar uita Moldova, s-ar uita pe el” (*Cuibul*). Printr-un interesant joc dialectic, tristețea legănată din poezia sa se convertește într-o tensiune lirică de semn contrar, această datoriță semnificațiilor plurale implicate de „Zăpadă amintiri”. G. G. Ursu toamnă un filon liric de substanță într-un vers melodios, catifelat și mîngios, remarcîndu-se ca unul din meșterii randelului și sonetului, în descendența unor iluștri reprezentanți ca Al. Macedonski și M. Codreanu. Indiscutabil, G. G. Ursu e un poet cu un timbru propriu, din familia liricilor moldoveni de fină sensibilitate.

Constantin PARFENE

DUMITRU M. ION: Imnuri

Ceea ce trebuie semnalat în acest volum este tentația întoarcerii spre izvoarele poeziei, descifrarea lumii cu ochii aceluia veșnic copil ce dăinuie în noi, mirarea și bucuria în fața eflorescenței de sensuri și nuanțe descoperite în lucruri. Poetul receptează Cosmosul la modul creator, înnoibînd culoarea reală cu sublima inocență a celui atras de misterul firii-n perpetuă înflorire. Reminiscentele din Blaga își fac simțită prezența în versul unduos, în rostirea simplă: „Minunile noastre-aburînd în cuvînte / Peste gorganele vechi (...) oseminte: / Boabelor grase, de griu, le dau dinții / Acolo în luturi unde beau apă pîrîții / Zamoixe în griu ochii de aur și-i ține / Numără orele cîmpului în poamele bune; / Certuri lungi de sănătate și de culori / Curg din șistare de fulger din nori. / Pe Bărăgan arde un abur de piine de casă, / Filîne-n filîne sîmînta își lasă, Oamenii merg de la o margine-a humii / Le scriștie-n vorba cumpăna Lumii — / Cînd merg peste cîmp cu femeile grele, / Neamul se-nduplecă și cîntă în ele”.

Cu acest volum, aparent închinat copilăriei, Dumitru M. Ion se întoarce la uneltele atît de nedreptățite lirici „tradiționale”. O aureolă senină și castă, o nostalgie ușor înșinată fac din aceste imnuri o adevărată sărbătoare a versului și a patriei, a copilăriei care înveștimează universul cu jocurile și luminile unei cunoașteri specifice, zămislitoare de revelații generoase: „Cai albi desfac cu pieptul lubirea care-nfloare / În flautul / Zilei de vară. / În flaut sapă un cîntec, șoptește patria mea! / În flaut sădește o sîmîntă de lînă; din ochiul ei / Să se nască / O flămură. / Totdeauna vel fi cîntărețul libertății și ființelor mele / Cai albi fremătînd de-ninsă și liberă pace / Desfac cu pieptul / Lumina; / Dacă un pom sau copil au cîntat fericiți / În imnuri, clipește, aițe cu lina de aur, / Urați, / În omiaza / de vară către calinele vieții, e liberă patria mea”. Se pare că această carte constituie un punct de răsucire în creația autorului *Poeților de douăzeci de ani*, ea însemnînd o cristalizare și o împezire, o maturizare a creației unuia dintre cei mai talentați poeți tineri.

Miron BLAGA

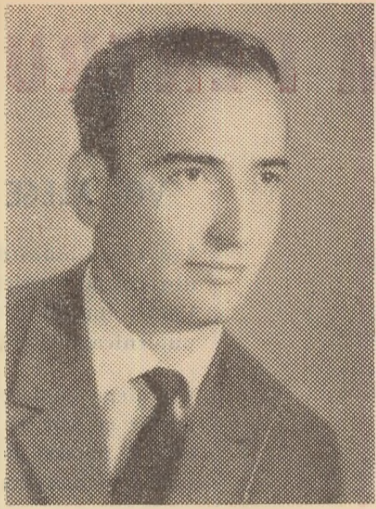
MIHAIL SĂULESCU: Versuri-Teatru-Articole

În colecția: „Restitutio” a Editurii *Minerva* a apărut, într-un singur volum, „aproape tot ce poate și trebuie să rețină istoriografia literară” din creația poetului Mihail Săulescu, mort prematur, la 28 de ani, în cursul luptelor pentru eliberarea Transilvaniei, în septembrie 1916. Criteriul cronologic al editării, folosit de autoarea ediției, Elena Granov-Marinescu, satisface necesitatea urmăririi atente a evoluției unui glas liric consumat într-un timp atît de scurt: abia un deceniu. În prefața, alcătuită cu ștutele sale însușiri analitice, desprinzînd apoi, într-o evaluare a ansamblului, esențialul, criticul Const. Ciopraga accentuează asupra „conștiinței dilematice” a poetului. Biografia interfează, putem deduce, sub un dublu aspect tensiunea poetică, sublinindu-i relieful. Momentul istorico-literar al afirmării tinărului scriitor, într-o fază de tranziție de la poezia în spirit tradițional (nu tradiționalist) la cea modernă, se asociază cu realitățile de ordin social și politic ale epocii, cu incertitudinile și amenințările unor contradicții din ce în ce mai evidente. Acestea sînt de natură să justifice noile spații lirice, cu „pendularea de la tristete la tumult”, cure implică, în ultimă instanță și „nevoia de acțiune” anunțînd, așa cum arată Const. Ciopraga „sub imperiul dramei care era primul război mondial — un reviriment”.

Ediția de față, alcătuită în cel mai minuțios spirit științific ne restituie integral poeziile primelor două volume (antume) ale lui Mihail Săulescu: *Departa* (1914) și *Viața* (1916) apoi versuri din periodice, selecție reprezentativă în care intră și poeziile din volumul proiectat de autor: *Cultul morților*, tipărit fragmentar în ediția de *Opere* (1947) îngrijită de Eugen Jebeleanu. Nu am înțeles pentru ce editarea volumului de la *Minerva* nu a avut acces la manuscrisul original al ultimei cărți proiectate de poet.

Retipărirea dramei *Săptămîna luminată* constituie un act binevenit nu numai pentru întregirea portretului artistic al poetului. Cu acțiunea cam tenebroasă și cu personajele — categorice (Bolnavul, Femeia, Bătrîna, Paznicul) — piesa are o structură deloc învechită, așa încît se poate întrezări și interesul unei restituții scenice. Articolele, schițele selectate de Elena Granov-Marinescu, confirmă că Mihail Săulescu scria din convingere, avînd un univers interior unitar și autentic.

Radu Șt. MIHAIL

Cu dr. AL. FLOAREȘ

șeful secției de propagandă
a Comitetului județean P.C.R.
Iași

despre:

EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN AGRICULTURĂ

— În expunerea la Consfătuirea activului de partid și de stat din agricultură, ce a avut loc în perioada 5—7 februarie 1975, secretarul general al partidului evidențiază necesitatea ca, alături de sporirea producției și promovarea tot mai activă a științei și tehnicii moderne, să se asigure amplificarea sistematică a eficienței economice. Care sînt, după opinia dv., principalele probleme ce se cer avute în vedere pentru unitățile agricole din județul Iași în această direcție ?

— Abordînd obiectivele și sarcinile care stau în fața agriculturii noastre în spiritul documentelor adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea și posibilitatea creșterii rapide a eficienței economice și în această ramură importantă a economiei naționale.

Dacă acceptăm definirea eficienței economice drept rezultatul pozitiv al raportului dintre efecte și eforturi exprimate în aceleași unități, atunci celele acestea pentru agricultură vor fi exprimate de producțiile obținute pe unitatea de suprafață și animal, valoarea produselor, dimensiunile prețului de cost și, evident, de nivelul productivității muncii.

— V-aș propune să vă referiți, îndeosebi, la productivitatea muncii în agricultură.

— Într-adevăr, productivitatea muncii, prin nivelul său, reprezintă indicatorul cel mai sintetic al eficienței economice.

În condițiile în care, în următorii 5—10 ani, populația activă din agricultură se va reduce de 2—3 ori, iar producția acestei ramuri trebuie să se dubleze, rezultă de la sine cerința creșterii extreme de rapide a productivității muncii. Înfăptuirea acestui deziderat cere devansarea ritmului de creștere a productivității muncii din industrie de către cel din agricultură ca o caracteristică esențială a epocii contemporane.

Pentru înfăptuirea acestei cerințe stau spre valorificare numeroase rezerve din rîndul cărora, pentru județul Iași și, îndeosebi, pentru unitățile cooperatiste, aș menționa: creșterea producțiilor medii, perfecționarea organizării producției și a muncii, lichidarea risipei, sporirea gradului de mecanizare, chimizare și chiar automatizare, transformarea unui număr tot mai mare de activități din agricultură în variante ale muncii industriale. În acest cadru, o sarcină prioritară privește ridicarea gradului de calificare, promovarea policalificării, asigurarea condițiilor, ca, chiar în anii următori, un număr sporit de cooperatori și cooperatoare să-și însușească mînuirea tractoarelor și a mașinilor agricole.

Un loc aparte pe linia sporirii eficienței economice trebuie să-l ocupe valorificarea investițiilor din agricultură. Anii care urmează consemnează și în județul nostru orientarea unor mari eforturi spre regularizarea Prutului, Jijiei, Bahluiului, și a altor riuri, pentru combaterea eroziunii, diminuarea gradului de salinitate și aciditate. Cerința care se ridică în acest cadru privește obținerea unor randamente amplificate în lanț a investițiilor din agricultură. Am putea promova aici un indicator nou, de genul „cursul de revenire” a investițiilor din agricultură, al cărui nivel poate și trebuie să depășească rezultatele înregistrate în alte sectoare. Mai exact spus, prin „curs de revenire” vrem să înțelegem volumul efectelor obținute în agricultură pentru fiecare leu investit, inclusiv a investițiilor succesive. Esențial este aici obținerea, prin promovarea științei și tehnicii moderne, a unor soiuri de plante și rase de animale cu potențial genetic ridicat, capabile să valorifice investițiile efectuate.

Experiența acumulată în o serie de cooperative din județul nostru, cum sînt cele din satele Movileni, Bivolari, Comarna care și-au dublat producția aproximativ la fiecare cinci ani, fără a epuiza nici pe departe resursele existente, demonstrează potențialul ridicat de care dispunem și care se cere valorificat.

În concluzie, analiza activității din județul nostru prin prisma dezbaterilor și a Rezoluției Consfătuirii pe țară cu cadrele din agricultură, evidențiază cerințele aparte și posibilitățile reale de amplificare a eficienței economice, criteriu esențial de apreciere a activității unităților, cale principală de înfăptuire a Programului adoptat de Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, de ridicare a contribuției agriculturii la creșterea venitului național, a nivelului de trai al poporului.

Consemnat de AL. IACOBESCU

La Uniunea artiștilor plastici din București a avut loc un simpozion a cărui importanță merită să fie, în chip durabil, subliniată: simpozionul consacrat ansamblului brâncușian de la Tg. Jiu, în lumina locului care îi va reveni în noul peisaj al orașului. Discuție importantă în primul rînd pentru că se referă la unul din momentele de prim rang ale culturii artistice europene a acestui secol; în al doilea rînd, pentru că a marcat o nouă formă de colaborare interdisciplinară. — la dezbateri au luat parte arhitecți, artiști plastici, scriitori, critici, foruri administrative și de specialitate din județ —; în al treilea rînd, și nu cel mai puțin semnificativ, pentru că a putut dovedi rolul unei opinii colective competente venite în sprijinul marilor acțiuni întreprinse în spiritul Programului partidului pentru ridicarea la un înalt nivel de civilizație a tuturor orașelor și localităților țării.

Obiectul discuției, iscat din grija de a se găsi cea mai potrivită rezolvare punerii în valoare a inestimabilului edificiu spiritual care face din Tg. Jiu un centru de atracție pentru iubitorii de artă din toată lumea, s-a axat în principal, pe două probleme. Una, cea mai frecvent invocată, privea păstrarea în cadrul vizual de perspectivă, total schimbat, prevăzută viitoarei înfățișări a orașului, a unei zone nealterate în raport cu spiritul operei lui Brâncuși. Respectarea unui terțiu de meditație, așa cum îl presupune concepția arhitecturală a lui Brâncuși — avînd în vedere că ansamblul de la Tg. Jiu nu este numai o operă de sculptură, ci în primul rînd o lucrare de arhitectură a spațiului — înseamnă în

Dezbateri

BRÂNCUȘI LA TG. JIU

același timp intangibilitatea caracterului fundamental al peisajului, și natural și mic-urban, al axei materiale pe care se află ansamblul, dar și posibilitatea unor reajustări, foarte adecvat gândite, în acele puncte unde puritatea lui este și acum stînjinită. O altă problemă se configura în legătură cu o integrare mai evidentă a operei brâncușiene și a zonei peisagistice înconjurătoare, în ansamblul mai larg al peisajului spiritual din acea parte a țării, constituindu-se astfel un circuit turistic și artistic în care monumente de artă veche — de pildă, Tismana — prețioasele opere ale arhitecturii populare din regiune și ansamblul de la Tg. Jiu să devină, prin relevarea arhitecturală, o expresie esențială a spiritualității românești pe una din coordonatele ei.

Pe parcursul dezbaterilor a mai apărut însă și sugestia unui alt aspect, asupra căruia doresc să mă opresc în mod special. Nu trebuie să uităm nici un moment că Brâncuși este unul din participanții decisivi ai mișcării artistice moderne pe plan mondial, și că întreaga lui operă, inclusiv ansamblul de la Tg. Jiu, poartă însemnele acestei experiențe și trăsături ale aspirațiilor lui fundamentale, încarnînd totodată și pecetluind, pe pămîntul țării

noastre, contribuția românească la alcătuirea fizionomiei artistice a secolului XX. Consecințele acestui adevăr sînt imperioase: ele ne îndreaptă firesc spre folosirea tuturor posibilităților pe care ni le oferă tocmai momentul unei intervenții a concepțiilor moderne în arhitectura spațiului de la Tg. Jiu. Una din aceste posibilități este legată de faptul că în gândirea artistică a lui Brâncuși se întîlnesc puncte de bază interferente cu gândirea marilor arhitecți vizionari ai începutului de secol, artiști ca Henry van de Velde, Frank Lloyd Wright, Antonio Sant'Elia, Taut, Hans Poelzig, care au plecat în proiectele lor de reformare a ambianței arhitecturale de la cele mai înalte teluri umaniste și spirituale. Înțelegem astfel, problema ansamblului de la Tg. Jiu se poate pune nu numai în termenii „salvării” lui de excesențele posibile ale unui spațiu, ci și în rolul care i s-ar putea acorda pentru definirea acestui spațiu, prin capacitatea și dreptul operei, unice în lume, de a-și vedea dezvoltate pe linia propriilor ei energii, implicațiile teoretice și plastice.

În acest sens, rezervația întregii arii a Mesei tăcerii, Porții sărutului și Coloanei va trebui cu grijă realizată strict în spiritul în care Brâncuși a conceput-o, fără însă a dobîndi un caracter muzeistic, închis. Dimpotrivă, iradiația ansamblului ar trebui lăsată să acționeze viu, inițindu-se de pildă la Tg. Jiu un centru experimental de arhitectură contemporană, astfel ca el să găzduiască acel laborator artistic în care ideile cele mai avansate, izvorîte din umanismul funciar al gândirii lui Brâncuși, să și găsească un loc propice de afirmare.

Amelia PAVEL

„Poarta sărutului” (Parcul Central din Tg. Jiu).

POȘTA LITERARĂ

Ionel Oprescu — V-am mai răspuns, tot la această rubrică. Observațiile de atunci rămîn valabile. Adăugăm doar că de această dată, versurile sînt ceva mai prezentabile, îndeosebi în *Ninge pe Jiu* și *M-aplec peste țară* — din care cităm: „M-aplec peste țară meru / Ca peste-o fîntînă / albastră — și-aud / cum trec păsări / prin trupul meu / cu-aripile întoarse / către sud...”

Miron Florin — Deocamdată e de remarcat generozitatea cu care oferiți oaspeților din bogățiile imaginare: „Eu le dau aur, / aur și giuvaeruri, / le dau tot ce am / mai scump în ale mele seifuri”.

Dar nu sînt semne că ați putea oferi și niște giuvaeruri lirice.

V. Domnița — „Mi-e sufletul / plin de flori albe”. Aceste versuri exprimă exact vîrsta și starea de spirit a autoarei. Trăirile sînt cu mult mai puternice decît posibilitatea de a le exprima cu mijloace literare („Te-ai cufundat în marea de mărgelă / și-ai vrut să furi o scoică din abis / dar m-ai furat pe mine dintre ele / și-apoi am adormit în vis”).

Vasile Mocanu-Prut — Versuri de bună intenție, cum se va vedea și din această strofă: „Anilor de ce n-ați vrea / să faceți o rocadă / eu să flu mic, mică și ea / și vîrsta să ne scadă”. Propunerea e interesantă, dar nu cred că va fi acceptată.

M. Durante — Mi-ați produs o oarecare neliniște, avînd ideea că sînteți un extraterestru: „De-acolo de o veșnicie am plecat, / Și-ncerc mereu să-mi amintesc de ce-am venit / Și să-nțeleg din raza căruui soare / De cînd, de ce aici sînt împămîntenit / Și întrupat în gîndul acestui pămînt, / De pare-aș mai fi fost cîndva ceea ce sînt”. În *Exordiu* nimic deosebit, în afară, poate, de titlu.

A. S. Dorh — Încercări de a sonda „spațiul de la întrebare și răspuns”, de a citi „în palmele timpului / de unde vine umbra / peste lucruri”. Deși textele sînt scurte, condensarea lirică nu acoperă toate versurile care, de multe ori, sînt un simplu liant între două stări vagi, imprecise. Reveniți după o vreme.

George Negruț — O căutare infructuoasă,

întrucît nu aveți acea aparatură de finețe care să vă ducă spre sursele poeziei. Versurile nu ne-au plictisit, așa cum bănuți, dar nici nu ne-au stimulat interesul.

Petru P. Popovici — În lungul *Imn dedicat în cinstea și respectul pentru femeie* admirația coplescește inspirația: „De-aceea te asemeni cu-o făclie... / ce se înalță într-una luminînd, / ferme-cătoare pe această glie / cu-n zîmbet tot mai dulce și mai blînd”.

Petru Panainte — *Cîntec de curger* este ceva mai fluent decît precedentele deși nu lipsesc și aici obstacolele lingvistice, ciudățeniile topice (se pare că vă place să complicați cu tot dinadinsul).

N. TURTUREANU

Declanșarea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperiale, la 23 august 1944, a marcat începutul unui amplu proces de transformări revoluționare în țara noastră, cel mai profund ce s-a înregistrat vreodată în istoria multimilenară a poporului român. În cursul și după terminarea insurecției, forțele patriotice, în frunte cu P.C.R., au vegheat la aplicarea întocmai a programului elaborat în perspectiva răsturnării dictaturii militarofasciste, reușind să impună, din primele momente, lichidarea legislației reacționare, organizarea luptei hotărâte a întregului popor și a armatei sale împotriva coto-pitorilor hitleristi și horthyști, mobilizarea tuturor resurselor pentru susținerea războiului drept purtat de România, alături de Națiunile Unite. Guvernul condus de generalul C. Sănătescu, format în seara zilei de 23 august 1944 și în care cele două partide muncitorești (P.C.R. și P.S.D.) erau reprezentate prin câte un delegat, a avut inițial un rol însemnat pentru transpunerea în viață a obiectivelor menționate, având un caracter general patriotic și democratic. Foarte curând, însă, când s-a impus soluționarea de urgență a numeroase și complicate probleme interne, în cadrul cabinetului Sănătescu, ca și pe planul politic al întregii țări s-a produs o delimitare de poziții și de forțe, și anume: pe de o parte, gruparea elementelor progresiste (comuniști, social-democrații, organizațiile lor de tineret, Frontul Plugarilor, intelectualii de stînga etc.) și, pe de altă parte, gruparea elementelor burgheze, ale claselor dominante, reunite deosebi în jurul partidelor așa-zise „istorice” (național-liberal și național-țărănesc). Forțele progresiste, care au apreciat în mod just că răsturnarea dictaturii antonesciene și victoria insurecției constituiau doar începutul unor mari și profunde prefaceri în viața societății românești, au trebuit să înfrunte puternica opoziție a grupărilor care, mizând mult pe sprijinul monarhiei, al marilor puteri capitaliste aliate, s-au străduit să pună capăt avântului luptei maselor, pentru a menține regimul capitalist în România. În acele condiții interne și internaționale deosebit de complexe, a fost meritul istoric al P.C.R. de a fi avansat programul de acțiune adecvat și de a se fi situat în fruntea luptei maselor populare pentru triumful libertății și democrației în patria noastră, pentru asigurarea unui curs progresist dezvoltării societății românești. În cadrul precizat, comuniștii au mobilizat toate forțele patriotice interne (P.S.D., Frontul Plugarilor, Uniunea Patriotică, Uniunea Populară Maghiară etc.) într-un larg și solid Front Național-Democratic, creat în octombrie 1944, în jurul unei platforme ce prevedea: susținerea prin toate mijloacele a războiului antihitlerist, democratizarea țării, exproprierea moșiilor și împroprietărirea țăranilor, refacerea economică și îmbunătățirea condițiilor de trai ale poporului. Dându-și seama că aceste obiective corespundeau propriilor lor năzuințe, masele populare s-au pronunțat neîntârziat pentru aplicarea lor. În acest sens, s-au rostit cei peste 100.000 de participanți la întrunirea din 8 octombrie 1944 de pe stadionul A.N.E.F. din București. În cursul marilor mitinguri și demonstrații populare din 1944/1945 s-a exprimat, odată cu adeziunea la platforma forțelor progresiste, cererea instaurării unui guvern F.N.D. în locul celui existent, aflat tot mai mult la remorca partidelor burgheze. Astfel, adunarea cetățenilor Capitalei din 28 octombrie 1944 a adoptat un apel care reclama „neîntârziata formare a unui guvern al F.N.D., un guvern care să meargă cu poporul și în fruntea poporului pentru realizarea platformei F.N.D.”. Mitinguri și manifestații în favoarea unui guvern F.N.D. s-au desfășurat și în localitățile: Iași, Petroșani, Brăila, Arad, Timișoara, Constanța, Craiova, Ploiești, Sibiu, T. Severin. La marele miting al cetățenilor Capitalei din 19 octombrie 1944 a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe atunci secretar general al U.T.C., care a arătat că: „Tineretul din România cere un guvern care să oglindească voința și năzuințele poporului și ale tineretului român, un guvern de Front Național Democrat”.

În ultimele luni ale anului 1944, puternicele manifestații populare au condus în două rânduri (la 4 noiembrie și 6 decembrie) la constituirea unor guverne în care F.N.D. era tot mai bine reprezentat. Astfel, în guvernul generalului N. Rădescu, format la 6 decembrie 1944, F.N.D. avea cinci miniștri, dintre care unul (dr. P. Groza) era vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Cabinetul păstra, în continuare, o majoritate reacționară, fapt ce explica lipsa lui de dispoziție de a da curs cererilor maselor populare. În această situație, peste voia guvernului, masele au trecut, sub conducerea P.C.R., la înfăptuirea platformei F.N.D., prin aplicarea pe cale revoluționară a reformei agrare (ocuparea și împărțirea pământurilor moșierești, înlocuirea unor elemente reacționare din aparatul de stat cu cele progresiste, luarea cu asalt a prefecturilor și primăriilor etc.). Aceste acțiuni au nemulțumit evident forțele reacționare care au trecut la amenințări fățișe, ca aceea a premierului Rădescu în ședința guvernului din 16 februarie 1945: „... În situația pe care o am, mă voi opune din toate puterile; dacă este nevoie să ajungem la război civil, îl voi face, domnilor, oricare ar fi rezultatul!”. Asemenea apostrofări nu au putut intimida însă masele populare, deosebi după ce, la 29 ianuarie 1945, F.N.D. publicase Platforma de guvernare care, pe alocuri, corectînd sau dezvoltînd obiectivele platformei din octombrie 1944, îndemna la răsturnarea lui Rădescu și instalarea imediată a unui cabinet F.N.D. Din inițiativa P.C.R., întreaga țară a fost cuprinsă de un nou val de acțiuni în masă în sprijinul desemnării unui guvern F.N.D. și cu care prilej au manifestat peste 300.000 de oameni la București (30 ianuarie), peste 30.000 la Ploiești și 6.000 la Craiova (3 februarie), circa 30.000 la Constanța și peste 10.000 la Tîrgoviște (4 februarie), 10.000 la Brăila și 2.000 la Alexandria (11 februarie), din nou în Capitală peste 500.000 în Piața Națiunii (13 februarie 1945). Indiferent de timp și spațiu, manifestații avansau aceleași lozinci: „Vrem pământ pentru țărani!” și „Vrem guvern F.N.D.!” Reprezentantul P.C.R. în guvernul Rădescu a arătat, la ședința din 21 februarie 1945 a guvernului, adresîndu-se elementelor reacționare: „Nimeni nu se poate crampona la guvern atîta vreme cît țara se găsește în primejdie. Soluția este demisia. Vom ridica poporul și vă vom arăta noi ce înseamnă voința poporului... Vă spunem împreună cu țara... Plecați...” Tot sub lozincă „Vrem guvern F.N.D.”, la 24 februarie 1945 s-au desfășurat impresionante manifestații la Craiova, Timișoara, Caracal și, mai cu seamă, în București, unde s-au adunat peste 600.000 de cetățeni din Capitală și din județele învecinate. Acțiunile energice ale maselor din zilele următoare și de pe tot cuprinsul țării și refuzul armatei de a susține reacțiunea au provocat, la 28 februarie 1945, demisia guvernului Rădescu. Regele și partidele burgheze au întreprins imediat o tentativă de a forma un cabinet Barbu Știrbey, pentru ca, la 2 martie 1945, să se încredințeze dr. P. Groza, președintele Frontului Plugarilor, sarcina alcătuirii unui nou guvern. După mai multe zile de tergiversări, la 6 martie 1945, regele a aprobat lista guvernului propusă de dr. P. Groza și în care reprezentanții F.N.D. dețineau pozițiile precumpănitoare. Instaurarea primului guvern revoluționar democratic din istoria României în care clasa muncitoare deținea rolul conducător a fost întîmpinată cu o mare bucurie de către masele populare. În aceeași zi, în București peste 800.000 de manifestanți din Capitală, din toate județele apropiate, și-au exprimat — într-o mișcare adoptată într-o atmosferă de puternic entuziasm — satisfacția pentru instalarea noului guvern „de concentrare democratică” și angajamentul de a-l sprijini „din toate puterile noastre pentru stîrpirea fascismului și refacerea țării”. Insistînd asupra semnificației evenimentelor revoluționare din România care au premers actualului istoric de la 6 martie 1945, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., a evidențiat că: „Marea victorie de la 23 August 1944 a marcat o cotitură istorică în dezvoltarea României. Lupta antifascistă, democratică s-a transformat rapid într-o mișcare socială de mare amploare, fără precedent în analele țării noastre, care a deschis calea desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, realizării unor profunde schimbări revoluționare în viața socială, înfăptuirii idealurilor de libertate și dreptate socială ale poporului român. Desfășurînd o vastă activitate organizatorică și politică, P.C.R., împreună cu P.S.D. și celelalte forțe revoluționare și democratice, a reușit în această mișcare principalele forțe ale națiunii — clasa muncitoare, țărănimia, intelectualitatea, păturile mijlocii de la orașe și sate și chiar anumite cercuri ale burgheziei. Rod al luptei maselor largi, la 6 martie 1945 a fost instaurat primul guvern democratic din istoria țării. Aceasta a marcat instaurarea puterii revoluționar-democratice a muncitorilor și țăranilor, a deschis calea trecerii la o etapă superioară — înfăptuirea revoluției socialiste”.

V. BOTEZ

ȘI MARTIE COBOARĂ...

Se-aude martie venind în arbori și în grîne,
Pe-artere complicate de lumini albastre
Cu haina lui de verde crud și viscol de albine
În liber zbor curgînd prin inimile noastre.

Și martie se-aude sus, pe schelele înalte,
Acolo lingă cerul nostru de cristal
Sub care ne durăm alte palate
În mersul demn și triumfal!

Și martie coboară-n lumi subpămîntene,
Cu sori topiți din timpuri fără timp
Acum străluminînd în rarele metale
Înnobilînd socialistul anotîmp!

Și martie coboară în oamenii acestei țări
Lumini iradiînd îndemnuri cu-nșeles
Cînd toți vom hotărî, prin votul nostru drept,
Pe cei ce pentru cirna obștii i-am ales!

George DAMIAN

PENTRU TINE, ȚARĂ

Pentru tine, Țară,
Pentru fiii cei mai buni din cei buni,
Ce duc mai departe fierbintele crez,
Pentru stegarii ce duc înainte
Bătăile inimii din slova cea veche, din lanul fierbinte,
Din clocotul vast al uzinei cînd păsări stelare pornesc.
Pentru vatra ta, Țară, zidită cu oseminte și sînge,
Pentru neasemuita ta frumusețe,
Pentru tine votez.
Pentru rodul bogat,
Pentru pacea de veacuri dorită, de care ochiul lumilor e
mereu insetat,
Pentru locul de frunte cu fruntea de ceruri proptită
și trează,

Pentru tot ce oțelul și stîncă iubirii durează,
Pentru pămîntul încrustat cu legende și munți,
Pentru cetina trupului verde vesteitoare de nunți,
Pentru tine,
Țară nouă, pe crugul lumilor înflorînd,
Pentru tine votez.

Adi CALIN

MANIFESTARE

a puterii unice și suverane a poporului

Democrația socialistă, prin multiplele sale manifestări, este rezultatul celui mai profund salt calitativ care a avut loc vreodată în organizarea politică a societății, produsul și creația revoluției socialiste: „Primul pas în revoluția muncitorească — se arată în Manifestul Partidului Comu-

nist — este ridicarea proletariatuului la rangul de clasă dominantă, este cucerirea democrației”.

Între socialism și democrație există o legătură indisolubilă, un raport de intercondiționare. În sensul cel mai larg, democrația reprezintă conducerea societății de că-

VOI ALEGE

Voi alege albastrul acesta
din culme străjerul a toa
intens luminînd și tăcut
puternica noastră cetate

voi alege culoarea izbinzii
acelor ce vor să se cheme
celești fâurari pe vecie
legînd primăvara în steme

voi alege indemnul crescut
în cumpăna timpului viu
sunt sigur că drept voi ale
așa cum trăiesc și cum scri

GÎND PENTRU CEI

Iată primăvara, iată-ne înt
În hotarele ei primitoare și
Noi astăzi venim mai f
Porți să deschidem spre no

Miroase a griu peste țarin
Griul cel verde vestește ro
În foșnitoare arpegii plute
Anotimpului tînăr ca un c

E timp de curată rostire și
E timp de-nvestire a visel
Pe cei mai cinstiți și mai d
Iată, îi numim să ne ducă

Încît putem spune: fi-va,
O Vară fertilă în aromitoa
Așa cum stă bine acestui
Chemat iar să-și celebreze

tre popor, prin org
responsabile în faț
de către popor. A
cialiste, crearea ce
diși pentru deplin
lității umane în vi
caracteristică de sea
fecționării continue
nind de la această
consideră că înfăpt
etapei fâuririi soci
teral dezvoltate și
comunism atrage c
prezența activă, to
la elaborarea și în
rale a statului, par
ducerea treburilor
Partidului Comunis
mocrăției nu este
vorit din considere
determinare obiectiv
riile petrecute pe
cultural. Lichidarea
ploatoare și insta
muncesc, în frunte
neralizarea relațiilor
economie și desfiin
oricărei forme de
proprietății obștești
producție au creat
unei vieți social-pol
cratică.

Relațiile socialiste
șînd oamenii de exp
pe deplin posibilă
selor de progres eco
ficarea lor în inter
implicit, al fiecăruia
parte. O asemenea
este determinată ol
orînduirii, în care s
este omul, în care
tarea economică, sîn
fericirii celor ce mu

Dinamica și ampl
dincire a democrații
minate de particular
construcției socialiste
tare a economiei și
socialiste a oamenilor
de alți factori obiec

Înfăptuirea obiecti
tidului în ce prive:
tehnic-materiale a
nivelului de dezvolt
noastre de cel al si
mic, valorificarea s
materiale și umane
preponderenței indus
ca și celelalte obiecti
XI-lea Congres al
tate prin aportul d
al oamenilor muncii.
bilizare a forțelor
presupune perfecțio
rilor democratice al
privință, la Congres

Ioan GÎNJU :

„Gencză”

EASTĂ LUME NOUĂ

ȘI RAMUL, RAM RĂMINE...

E lacăt ruginit în literă și-n zid
Străvechi, eu sfînta carte a neamului deschid
Și vină cronicării cu suflet și teme
E doritor aedul să cînte lingă ei.

Și e turnată-n bronzuri de flacără ființa
Bărbaților cu săbii de pace, și credința
Că ram rămîne ramul în clipă și-n durată.
Noi n-am lovit pe nimeni, doar piatra-i fulgerată,
Izvorul semne poartă de cînd, retras în munte,
L-am ocrotit în palmă și sărutat pe frunte.

Și unde-i primăvară, și-n 'at sint oseminte
Mă-nclin cu fraged mugur și floare de cuvinte.
Aud amiezi în fluier și ape din fîntine,
Riul, cu ramul frate, al neamului rămîne.

Emil NICOLAE

Aurel BUTNARU

EȘI

me!
oricind
notimp.
rgi,
a,
lumina
de ziuă.
ce!
alte!
i dintre toți
ia
sigur,
iresme
înt
șii!

Ion BELDEANU

GÎNDURI ÎN FAȚA URNELOR DE VOTARE

Inimile noastre își mărturisesc din nou apartenența.
văzînd cu ochii sint tot mai aproape de țară,
de chipul ei nou.
Ne-am schimbat și noi, la rîndul nostru,
și ne aflăm față în față cu țara, vorbind
de la om la om.

Avem orașe în priviri și peisaje
în aceea dimineață de martie
deschisă spre viitor de miinile noastre.
În Carpați se înregistrează diagramele anilor
de la începuturi.

Inimile noastre își mărturisesc din nou apartenența
Țara străbunilor mei se înalță
mereu mai sus la începuturi.

Hans SCHULLER

în românește
de H. FASSEL

... sale reprezentative
porului și revocabile
rea democrației so-
mai favorabile con-
nifestare a persona-
socială reprezintă o
a dezvoltării și per-
noii orînduiri. Por-
nisă, partidul nostru
i marilor sarcini ale
i socialiste multila-
tării României spre
sine, cu necesitate,
ai largă, a maselor
uirea politicii gene-
area activă la con-
ești. În concepția
mân, realizarea de-
implu deziderat, iz-
abstracte, ci are o
i înseși transformă-
politic, economic și
inației claselor ex-
ea puterii celor ce
lasa muncitoare, ge-
cialiste în întreaga
pe această cale a
lătare, dezvoltarea
pra mijloacelor de
ndițiile desfășurării
cu adevărat demo-

Nicolae Ceaușescu sublinia că "... numai asigurînd realizarea democrației socialiste reale putem înlăptui cu succes Programul partidului, politica sa internă și externă. Pornim neabătut de la principiul marxist-leninist că dezvoltarea democrației socialiste, făurirea conștientă de către popor a propriei sale istorii constituie o necesitate obiectivă a edificării noii orînduiri. Numai împreună cu întregul popor vom asigura victoria societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pămîntul României".

Normele și principiile democratice, introduse în viața socială și de stat odată cu toate celelalte cuceriri definitorii ale socialismului, au un cîmp larg de acțiune, al cărui conținut, dimensiuni și coordonate sînt date de fundamentul economic socialist unitar, de rolul conducător al clasei muncitoare, de alianța clasei muncitoare cu țărănimea cooperatistă, de unitatea tuturor forțelor sociale. Întărirea unității social-politice a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, acționează ca o uriașă forță motrice în accelerarea progresului socialist. Dezvoltarea orînduirii noastre spre trepte mai înalte, desăvîșirea sa pe plan economic, social, cultural, presupun transformări de o mare amploare, însoțite de punerea viguroasă în mișcare a tuturor resorturilor democratismului socialist. Aceasta înseamnă, pînă la urmă, perfecționarea raporturilor dintre oameni aparținînd tuturor claselor și păturilor ce compun națiunea socialistă a raporturilor dintre individ și societate, dezvoltarea aceluia sistem instituțional care să permită exercitarea puterii de către popor, precum și a controlului colectivității asupra îndeplinirii îndatoririlor sociale. În toate articulațiile sale, mecanismul democrației socialiste, dispunînd de resursele integrării active a maselor în viața socială, atestă faptul fundamental că în România socialistă la putere se află poporul, liber și stăpîn pe destinele sale.

Pregătirea și desfășurarea alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională și în Consiliile populare, expresie vie a profundului democratism ce caracterizează întreaga noastră viață socială, ilustrează unitatea de nezdruincinat a națiunii noastre în jurul partidului, al conducerii sale, hotărîrea de a înlăptui Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre societatea comunistă. Un rol deosebit în sistemul democrației socialiste îl îndeplinește Frontul Unității Socialiste — cel mai larg organism politic permanent, revoluționar, democratic, cu caracter reprezentativ, care reunește sub conducerea partidului forțele politico-sociale ale întregii națiuni. În societatea noastră, s-au creat asemenea condiții care asigură ca, promovînd un spirit de înaltă principialitate și discernămint politic, să fie propuși drept candidați ai Frontului Unității Socialiste

acei oameni ai muncii care, prin întreaga lor activitate de pînă acum, politică, socială, prin întreaga lor comportare, au dovedit că merită încrederea maselor populare, sînt profund devotați patriei, partidului, poporului, au un înalt simț al datoriei sociale, constituie exemple de atitudine înaintată în producție, în societate și în familie, acționează ca buni gospodari ai treburilor obștești. În acest sens, Manifestul Frontului Unității Socialiste înmănușează bazele democratice ale legăturii indisolubile dintre partid și popor, este întemeiat în întregime pe Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, pe Directivele Congresului al XI-lea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în viitorul cincinal, pe raportul prezentat la Congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu, documente unanim și entuziast aprobate de întreaga noastră națiune socialistă. Este o imagine mobilizatoare a succeselor obținute și o vibrantă chemare spre perspective strălucite. Obiectivele de perspectivă înscrise în acest document nu devin realitate în mod spontan, de la sine, ci presupun o intensă activitate creatoare, eforturile unite ale întregului popor, mobilizarea tuturor resurselor materiale și umane de care dispune societatea noastră. Tocmai de aceea, în spiritul normelor care diriguiesc democrația noastră socialistă, este chemat la acțiune întregul nostru popor, toți cetățenii patriei — muncitori, țărani, intelectuali, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, fără deosebire de naționalitate.

Amplificarea democrației socialiste, exigențele calitative față de randamentul social al formelor și metodelor ei de acțiune și expresie răspund unor necesități obiective, țelurilor profund umaniste înscrise în Programul partidului.

Pentru asigurarea unei participări cît mai largi a oamenilor muncii la conducerea treburilor obștești, legea electorală dă expresie principiilor înscrise în Constituție, potrivit cărora drepturile electorale, întemeiate pe deplina egalitate a cetățenilor, constituie manifestarea voinței poporului, a participării nemijlocite a maselor la conducerea societății.

Ridicarea nivelului general al cunoașterii, îmbunătățirea activității ideologice și de educație socialistă a maselor, în conformitate cu cerințele etapei de construcție a societății socialiste multilateral dezvoltate, dau un nou impuls dezvoltării democrației, contribuind la cultivarea interesului pentru problemele colectivității, pentru problemele statului, pentru participarea la conducerea societății.

Ioan CĂPREANU

Dimitrie GAVRILEAN :

„Cîntare României“

PICTURA

contemporană românească

Ion Frunzeti semnează o prefață*) cu valoare independentă în care filosofează la obiect, în deplină cunoaștere a evoluției picturii românești din ultimele trei decenii, fără a descrie și inventaria, ridicîndu-se deasupra observației și clasificării, treabă a istoricilor, la o caracterizare de esență. Citîndu-l îmi amintesc de afirmația lui Kant că nu există știință a artei sau știință a frumosului, ci numai critică a artei, critică a frumosului.

Vasile Florea și Marin Mihalache, secondați tehnic de Val Munteanu au operat o selecție de album pictural care dă primat generației anului XXX, nu atât cronologic, cît prin structurile formale corespunzătoare structurii sensibilității și afectivității contemporane, pregnant decorativ-monumentale, expresie plastică disjunctă față de ilustrativul idilic de pînă la jumătatea secolului sau de amintirea contemplativă a secolului XIX. Selecția nu pretinde a fi exhaustivă și nici riguroasă obiectivă, în sensul sublimării logice a istoricului. Ea este evident subiectivă, menită să proclame valori noi, mai puțin cunoscute, sub semnul subiectiv al unor afinități de gust și, am spune, de bun gust. Albumul este o expoziție de grup tipărită, din care ne poate surprinde absența unor maeștri ai penelului, recunoscuți, prezenți în multe alte expoziții și selecții, dar ne surprinde plăcut afirmarea, prin certitudinea gustului și curajului, consacrația unor tinere talente, devenite acum antologice. Fără curajul noului, o selecție cît de riguroasă, care ar fi fost un inventar al ceva deja cunoscut, ar fi reușit să fie un act cultural respectabil, dar nu și un act creator, revelator de adevăr și frumusețe inedită.

Catalogul începe cu Anastase Anastasiu și Constantin Albani, diferența dintre cei doi pictori fiind de 20 de ani de viață și experiență, dintr-un general epică evoluind de la descrierea evenimentelor insurecționale, răscruți ale revoluției democrat-populare, la antiteze patetice, într-un spațiu decorativ tensionat dramatic. Jocul culorii, al vieții și morții, al noului și al vechiului sînt evidente și ușor lizibile. Compoziția lui Virgil Almasan se retrage în grisaje din care analiza psihologică a portretului compozițional, a comuniunii de grup, triumfă. Energia lui Gheorghe I. Anghel este constructivistă, cea a ritmurilor lui Petre Abrudan naiv folclorică. Sabin Bălașa, cu tot spațiul vast și propriu compozițiilor alegorice, își păstrează mereu puterea de simbol al ființelor umane modelatoare. Culorile sale au rezonanță în sentiment, funciar voronețian în albastru, baladesc în policromii. Mereu tenace în idealitatea care-i proiectează țînta umană, el crează un spațiu etic pur în pictură. Brăduț Covăliu se mișcă în tematica munei cu albul familiar cu care strămoșii lui iconari și frescari evocau suferința și tenacitatea oamenilor acestui pămînt. Sînt evidente în întregul album cele două linii directoare ale școlii românești de pictură prin analiticul formelor și modelelor reale „magistrale la Corneliu Baba, și prin decorativul pronunțat al impresiei, predominant coloristice, în preocupările lui Alexandru Ciucurencu. Ambele direcții, extrem de fertile și disputate cu argumente plastice convingătoare, fac posibil ca tematica istoriei contemporane, eroismul, abnegația, filosofarea, să strălucească în expresii proprii, diferențiate, pline de acei farmec personal care constituie îmbogățirea lumii prin participarea artiștilor tineri la practica social-istorică a edificării ei, în spiritul celui mai înalt umanism.

Dintre ieșeni sînt antologați acum Dimitrie Gavrilean cu un oratoriu de lumină și culoare, explodînd radial în „Cîntare României“, în care-i recunoaștem stilul din fundal și detalii descriind țara de sus a Moldovei; cîntec însoțit de orgă discretă pictată de Ioan Gînju ca un concert de instrumente metamorfozate treptat în goarnea și ritmul de flămură al „Victoriei“, apoi un Val Gheorghiu cu o densă poezie a interiorului, „Odaia fetelor“, fiind amintirea umanizată a peisajului patriei, devenită dragoste, țesătură și ceramică, vis și așteptare, adică artă. Nicolae Constantin ritmează un „dans“ ca zborul unei singure ființe, dense și unitare prin culoare, deci prin sentiment.

Alături de inventivitatea spațială a lui Vladimir Șetran, de stilizările subtile, monumentale în aceeași măsură, ale lui Gheorghe Șaru, Ion Sălișteanu, se impune puritatea gândirii plastice cultivată de Ion Nicodim, energia desenului semnat bărbătește de Constantin Piliuță, sau a culorilor lui Grigore Vasile. Putere de sinteză, atmosferă de univers dramatic bine personalizat, au scriitura lui Mircea Ionescu, Sever Frențiu și compozițiile Georgetei Năpăruș. Acești ani de frământări revoluționare și construcție au impus în expoziții, tabele de creație, în muzele naționale și ale lumii, mai multe valori autentice decît un întreg secol anterior. Din acele tradiții care au înfrînt inițiala inerție, amorful, din energiile confluențe spre un ideal de viață propriu poporului nostru, rezultă a foarte net „aer de familie“ al picturii românești, coeziunea ei internă, distincția.

Radu NEGRU

*) „Pictura contemporană românească“ Ed. Meridiane, 1974.

Trei premiere la Teatrul Național „V. Alecsandri”

Poveste de iarnă

de William SHAKESPEARE

Apartinând ultimei perioade de creație a lui Shakespeare, **Poveste de iarnă** are toate caracteristicile acesteia: acțiune ușor dezlinată, neunitară chiar, lăsată în voia unei debordante fantezii; conflictului riguros îi este preferată desfășurarea liberă a unei povestiri cu personaje scaldate într-un lirism transparent (Vito Pandolfi), nu întotdeauna justificată psihologic. Poate și aceste date — la care s-a adăugat abateră de la regula clasică a unității de timp — i-au determinat pe unii istorici literari să conteste paternitatea shakespeareană a operii. Dacă în aproape toate piesele sale marele Will respectă cu sfințenie regula unității de timp, în **Poveste de iarnă** el lasă să treacă 16 ani între două acte și poate aici stă și secretul defacerii atât de nete a piesei în două părți foarte deosebite ca ton, ca mod de prezentare dramatică. Partea întâi e o dramă a neîncrederii, a suspiciunii, a geloziei, cu ecouri directe din **Othello**, iar partea a doua e o splendidă fantezie bazată pe romanesc și aventură. Se crede că piesa e inspirată dintr-un roman al lui Robert Greene — **Pandosto or the Triumph of Time** („Pandosto și triumful timpului”). De la acest titlu a pornit, desigur, regizoarea Cătălina Buzoianu care și-a conceput spectacolul ca o poveste pusă în întregime și iremediabil sub imperiul Timpului. Folosind o ingenioasă invenție a scenografului Paul Salzberger (spațiul de joc e dominat de imense mașinării de orologii aflate în stăpânirea unui personaj inventat de regizoare și numit **Timpul**) Cătălina Buzoianu crează, în spectacolul ei, impresia materialității scurgerii vremii, idee pe care încă nu am văzut-o până acum atât de inspirat și de convingător traspusă scenic. Curgerea vremii e însă nu o mișcare în sine, ci una pusă să dicteze și să măsoare calitatea mișcării faptelor, a caracterelor, pusă să rezolve conflicte, să motiveze evoluția psihologică a personajelor, etc. adică să răspundă exact prologului pe care personajul **Timp** îl rostește: „Răsfăț de-o clipă, vesnic încercare, / La bun, / la răi, blestem și-mbărbătare. / Greșind, dar și-ndreptind, străbat în zbor / Eu, Timpul, șirul anilor. / Că-mi stă-n puteri, doar într-un ceas să năruie / Și legi, și-dă-tini, și-alte noi să dăruie / Și martor la prefacerea lumească, / Să văd tot ce va fi să se mai nască, / Să sting prezentul plin de foc, să pară / În spusa mea un basm de-odinioară”.

Spectacolul Cătălinei Buzoianu urmează exact ideile acestui prolog; focul primei părți — patima lui Leontes, criza lui de neîncredere și suspiciune — este stins treptat de trecerea anilor, iar în final el pare doar o poveste care a fost și pe care dacă n-am uitat-o, o vom uita. Ceea ce trebuie admirat în travaliul Cătălinei Buzoianu este abilitatea cu care a pus o credibilă trăsătură de unire între cele două părți ale spectacolului, părți cu mari diferențe de ton, presupunând stiluri de joc disjuncte. Accente din partea întâi „răspund” discret în partea a doua, iar **Timpul** — concretizat, cum spuneam mai sus, — unește toate diversitățile într-un întreg indestructibil. Am făcut o cuedată apropiere între metafora scenică a Cătălinei Buzoianu și versurile lui Eminescu: „De-opotrivă-i stăpânește raza ta și genul morții” (bineînțeles „La același șir de patimi de-opotrivă fiind robi”).

Spectacolul este antrenant și frumos, alert și viu colorat, sporindu-și aceste calități într-o gradăție continuă până în final. O excelentă distribuție servește, cu sinceritate și disponibilitate joială, intențiile regizoarei mai ales în partea a doua, unde fantezia, umorul, clowneria chiar (păstrată totdeauna la nivel de artă) se unesc într-o explozie de comedie voioasă servind de fundal idilei dintre Perdita și Florizele și precipitându-se spre un happy-end care transformă într-o amintire urită întâmplările dramatice din prima parte.

Actorii care ne-au plăcut în mod deosebit: Sergiu Tudose și Petrică Ciubotaru. Primul a îmbinat ingenios momentele de seriozitate cu cele de comedie având neașteptate treceri de la una la alta și ironizându-și în permanență personajul. Petrică Ciubotaru are în acest spectacol „partea leului”; el a studiat cu minuțiozitate partitura (destul de generoasă) și a compus un personaj (Autolycus) complicat, în care se îmbină hoțul de buzunar cu filozoful de factură populară, criticul acerb al tarelor sociale, cu ironistul care-și bate joc de slăbiciunile minții omenesti. Actorul — întotdeauna inventiv și neastimpărat în scenă, având o specială intuiție a mișcării, de atâtea ori aplaudat în alte spectacole pentru jocul său adesea fără text, „a prins” aici momentul unei mature desfășurări a rezervelor sale și ni s-a arătat în toată puterea sa de creație, ca unul care știe să îmbine într-un tot trăsături de caracter foarte diverse. E o reușită a lui Petrică Ciubotaru pe care o aplaudăm din toată inima. Păpă Panduru se depășește pe sine, reușind să ne convingă de drama lui Leontes. Actorul exteriorizează frământările regelui, chinul de gelozie și împins spre gesturi disperate. Note foarte bune trebuie să acordăm lui Costel Popa (Camil), Gelu Zaharia (Clownul), Adrian Tuca (Păstorul), Geo Costiniu (Florizele), Virgil Costin (Antigon) și Mircea Florin (Timpul).

Fără reproș au fost interpretate cele două personaje feminine de către Violeta Popescu (Hermiona) și Liana Mărgineanu (Paulina). Cu promițătoare sinceritate a jucat și tinăra Constanta Lerca (Perdita).

Ingenioasă și de o subtilă adevărată — muzica semnată de George Rodi Foca.

Ștefan OPREA

Vinătoarea regală a soarelui de Peter Shaffer (1964) ambiționează să unifice fresca istorică și meditația filozofică, dând măsură calităților dar și a limitelor dramaturgului. Rezultatul — o compoziție amplă, cu episoade viguroase, ilustrative, apoi cu adâncirea treptată, până la fastidiosă insistență, a tezisului de sorginte existențialistă, privind raporturile reale, erorile, iluziile și dezamăgirile a doi conducători: Pizarro, cuceritorul țării incașilor, Peru, și împăratul acesteia, Atahualpa, asimilat de supușii săi Flinței supreme. Istoria cuceririi acestei greu accesibile regiuni sud-americeane (1529—1533) este evocată de un supraviețuitor al campaniei, pe nume Martin Ruiz pe care-l aflăm astfel în două ipostaze ale vieții: ca narator (prezentator) care îndeplinește oficiul anunțurilor din teatrul lui Brecht, fixând locul, data, împrejurarea, dar și ca tânăr paj al lui Pizarro — în anii expediției. Analogia cu Brecht nu este întâmplătoare, pentru că structura piesei prezintă, asemenea lucrărilor autorului german, teoretician al „teatrului epic”, o însușire de fapte istorice, alese spre demonstrarea unor idei. Cât sînt de adevărate aceste episoade, din punctul de vedere al istoriei obiective și ce contribuție are autorul în aranjarea și comentarea lor în sprijinul poziției sale — este misiunea istoricului să stabilească. Ceea ce nu este luat de la Brecht și nu se acomodează gândirii brechtiene, este latura de meditație filozofică, accentuată în partea a doua care este, de altfel, și mai puțin rezolvată teatral — în text, ca și în spectacol. Dramaturgul poetizează istoria cuceririi teritoriului peruvian, confruntând mitul conducătorului autocrat, căruia i se atribuie puteri supranaturale, cu realitățile dure, care-l construng ori îl fac să se prăbușească. Atahualpa, conducătorul-dumnezeu al Incașilor, pe care autorul îl idealizează (deși, în istoria adevărată, el trece drept un uzurpator al fratelui său Huascar, pe care-l ucisese), manifestă o naivă și totală încredere în promisiunile lui Pizarro de a-l elibera, în schimb arulul predat de supușii săi. **Drama încrederii** acestui personaj este dublată de drama conștientă în care se află Pizarro care, mișcat de nevinovăția regelui supus, vrea dar nu poate să-l

prima întrebare care s-ar pune, în cazul de față, ar fi una în genul: „Vă place Băieșu?”.

O întrebare care nu-și revindică de fel statutul de simplu calambur. În fond, aderența sau inaderența la maniera unui autor nu ține, neapărat, de valoarea operii acestuia. În cuprinsul unui peisaj artistic, din relieful care se aliniază unei anume cote valorice, pot fi preferate unele, fără a le nega de fel pe celelalte, indiferent de caracterul mai mult sau mai puțin insolit al unora sau altora. Astfel încît, vorbind de un public al lui Băieșu, nu vrem decât să definim funcționalitatea și rezonanța dramaturgiei sale în raport cu publicul căruia i se adresează. Firește, în acest sens, un cuvînt decisiv îl are de spus teatrul, ca element de mediere între operă și public, el avînd, în principiu, calitatea de a sensibiliza spectatori la valorile, uneori doar implicite, ale textului dramatic. Fapt foarte important în cazul lui Băieșu, chiar dacă piesele sale — apărute în volum — se oferă și unei aparent agreabile lecturi. Dar teatrul lui Băieșu începe exact din punctul în care trebuie să treci acest confortabil prag al agreabilului și să pășești pe terenul, mai dificil, al ambiguității șocant-problematic. Modalitate fructificată de dramaturg cu o voluptate capabilă să ducă amplitudinea respectivei ambiguități la paroxism. Perspectivă din care grotescul și firescul se înscriu ca

Vinătoarea regală a soarelui

de Peter SHAFER

elibereze, deoarece atât mercenarii săi cit și reprezentantul lui Carol Quintul ar fi considerat clementa și respectarea cuvîntului dat drept un act de slăbiciune politică. Profilul moral al regelui încăș apare, în piesă, simplificat prin idealizarea de care vorbeam, iar creștinarea lui aproape forțată, înainte de a fi executat, îl transformă într-o victimă a propriei sale credulități. Pizarro rămîne personajul mai complicat, bîntuit de îndoiele, temeri și regrete, pînă ajunge la un total scepticism, același care răzbate și în comentariile de prezentare ale fostului său scutier, Martin Ruiz. Pierderea oricărui ideal, marasmul sufletesc, viziunea zădărnice oricărui gest nobil, a oricărui elan sufletesc și umanitar, închiderea în sine, face dintr-un cuceritor cunoscut, intrat în istorie, un personaj modern, evident mai elevat decît modelul real. De aceea, în pofida lungimilor și a neaderențelor de structură între acțiunea dramatică în sine și meditația discursivă, piesa reușește să realizeze puțin mai mult decît o lecție de economie politică (vezi capitolul „acumularea primitivă a capitalului”), făcînd trimiteri spre epoca noastră, aducînd o totală condamnare din punct de vedere umanist și umanitar a colonialismului și a oricărui mod de a slui libertatea popoarelor.

Vom remarca în spectacol conturarea meșteșugărească a fiecărui personaj și asamblarea izbită, vie, ceea ce dovedește o serioasă și susținută energie regizorală. Sintem însă de părere că Letiția Popa, care avea de ales între accentuarea uneia sau a alteia din cele două laturi ale textului — una prin excelență mișcată, dramatică iar cealaltă statică, a fost prea respectuoasă față de un text care nu are justificarea clasicității, căutînd să împacă ceea ce nu prea se împacă de obicei. De aceea, pe alocuri, spectacolul suferă fie de mici naivități ilustrativiste, fie de lungimi oboșitoare. Construcția scenografică (G. Dorosenco și Rodica Hanagie) ajută totuși spectacolul sub raportul unificării mișcării cu meditația, sugerînd locurile diferite ale acțiunii (Spania, Panama, Pe-

ru) și creînd variate spații de joc în planuri diferite de adîncime și altitudine. Dintre interpreți se cuvine să-l numim mai întîi pe Teofil Vălcu, dispus să parcurgă, cu calitățile-i știute, un rol enorm ca întindere și dificil în diversele lui fațete. Actorul dovedește abilitate, prezență scenică, ritm interior, rezistență fizică în stare să graveze un portret edificator mai ales în răvășirea sufletească a cuceritorului. În Atahualpa, Emil Coșeru are o realizare luminoasă, impunîndu-se definitiv în sensul vederilor noastre anterioare care-i exclud rolurile și personajele crispatе. Dintre cei doi călugări, Valentin Ionescu abordează subtil o notă de umanitate care justifică și credulitatea prozeiților, în timp ce Păpă Panduru apasă excesiv asupra brutalității, întreprinzînd mai mult parodierea fanatismului. Sintem dator să cităm, în continuare, prezența în totul adecvată a lui Florin Mircea (inspectorul regal) și a lui Dionisie Vitcu (pajul), ambii cu o colorație dozată fără exagerări, ținută și sinceritatea lui I. Schimbischi și M. Finchelescu, meritele compoziționale ale lui Al. Blehan (cu o măsurată abordare comică), Ion Lazu, Adrian Tuca, Traian Ghițescu, G. Macovei, Petru Ciubotaru. În rolul bătrînului Martin (povestitorul), Puiu Vasiliu se menține într-o discretă penumbră, menajînd acțiunea propriu-zisă. În genere, cu una sau două excepții, interpretarea lasă o bună impresie, relevînd atât dotația colectivului cît și solidaritatea muncii regizorale aplicată la personaj. În genere, un spectacol cu multe părți bune, cu o plastică scenografică și o desfășurare umană remarcabilă, cu un aport actoricesc de valoare, însă și cu unele naivități, lungimi și oscilații ale atenției, reflectînd, poate, lipsa de decizie a regiei care încercînd să armonizeze cele două dominante ale textului de care am vorbit, a reușit doar să le alterneze fără a afla, pe toată întinderea spectacolului cuvenitele puncte de contact — dacă la o contopire deplină nu ne putem aștepta.

N. BARBU

Chițimia

de Ion BĂIEȘU

In centrul distribuției se cuvine să-l situăm pe Dionisie Vitcu, interpretul rolului titular — „tip cu o figură decăvată, vizibil marcat de o înecat și sigură degradare morală, după indicațiile autorului — nu lipsit de o anumite candoare, în amintita intrupare scenică. Fapt care dă drept posibilă rezolvarea amintitei ambiguități printr-o eventuală resurrecție morală a eroului. Actorul și-a cizelat, cu recunoscută conștiințiozitate profesională, rolul, evitînd îngroșări inutile, prezente uneori, mai ales în prima parte a spectacolului, în comportamentul celorlalte personaje. S-ar putea totuși ca rodajul datorat ulterioarelor reprezentații să elimine aceste rezidui de e-laborare regizorală, motiv pentru a nota, cu inima împăcată, apetitul demn de semnalat al întregii distribuții. Să înscrim, deci, alături de Dionisie Vitcu, numele lui Marcel Finchelescu, actor vînd un notabil rafinament în exploatarea virtuților caracterologice ale personajelor (Profesorul) — unul dintre factorii dinamizatori ai întregii montări. Același lucru despre Valeriu Burlacu (Filozoful), împreună cu care Marcel Finchelescu realizează un expresiv cuplu, de evident efect în momentele cheie ale spectacolului. Interpretînd-o pe Vica, Virginia Raicicu are de parcurs o partitură destul de complicată, actrița reușind să pună în valoare atât umanitatea ultragiată a personajului, cît mai ales amărăciunea unor disponibilități și posibilități stupide ratate. O inserție hieratică, potînd latura funambulescă a montării, o constituie Emil Coșeru în Chițimia II. O apariție burlescă — Valeriu Bobu în Japoniezul.

In ansamblu, un spectacol inteligent gîndit și corect realizat, chiar dacă punerea de acord a celor două părți — cu accentuarea, mai întîi, a grotescului, apoi a umanului — constituie încă un handicap în sesizarea numitorului comun al întregului. De altfel, subintitulată „dramă”, piesa își sublimizează sarcasmul în aparențele benigne ale unui comic ce mimează parodie bonomia, sporindu-și prin aceasta incisivitatea demascatoare; dar și dificultatea de a fi adecvat receptat de un public educat la școala comediei clasice, mirat poate de a-i fi metodic tuburate statornicile-i tabieturi. Atît devansîndu-le cu curaj, și comprehensiune, ai șansa ca la întrebarea pusă inițial să primești, cu toată îndreptățirea, un răspuns afirmativ.

Nu fără a întrevădea în aceasta grăitoare merite ale spectacolului, mei sus discutat.

AL. I. FRIDUȘ

Scene din „Poveste de iarnă” (cu Păpă Panduru și Violeta Popescu) și „Vinătoarea regală a soarelui” (cu Teofil Vălcu și Emil Coșeru)

M O M E N T

Interferențe culturale

Actele Simpozionului (Radovi Simpozion) un masiv volum de 658 de pagini, apărut la Panciova, în ultimele zile ale lunii decembrie 1974, cuprinde comunicările științifice ale specialiștilor iugoslavi și români pe tema **interferențe româno-iugoslave** în domeniul culturii populare, dezbătute la cel de al doilea simpozion, ținut în localitatea amintită.

Meritul organizării simpozionului l-a avut un colectiv condus de profesorul Radu Flora, președintele Societății de limba română din P.S.A. Voivodina, care împreună cu Facultatea de filozofie din Novi Sad și cu cea de filologie din Belgrad, au strâns la Panciova un număr de 40 de cadre didactice universitare și cercetători de la institutele științifice din cele două țări vecine și prietene, în scopul amintit.

Reciprocitățile menționate au fost cercetate din variate puncte de vedere începând cu cel istoric în care se arată că originea acestor interferențe se pierde în negura veacurilor, în epoca genezei celor două popoare. Multiplele contacte, realizate pe variate canale, s-au concretizat în unele motive și personaje comune, influențe în privința folclorului, obiceiurilor, influențe lexicale, influențe muzicologice, paralelisme în domeniul dansurilor populare.

Valutul cuprinde textele comunicărilor, rezumatele acestora și discuțiile pe marginea lor. Colectivul redacțional a lucrat cu minuțiozitate realizând o lucrare cu reale merite științifice.

Participanții la simpozion — nume de prestigiu — din partea iugoslavă și română au dezbătut în zilele simpozionului, cu erudiție, problemele subtile ale temei respective. La capătul celor patru zile de schimburi de opinii s-a putut demonstra că studiul interferențelor româno-iugoslave, în domeniul literaturii populare, se încadrează în ansamblul relațiilor culturale româno-iugoslave, bază temeinică a prieteniei dintre cele două popoare.

I. D. LAUDAT

Luceafărul

Mihai Ungheanu, Nicolae Ciobanu, Mircea Iorgulescu și Dan Cristea discută în paginile revistei **Luceafărul** situația actuală a prozei românești, — flancată de doi termeni care nu se pot confunda: originalitate și mimetism. De mult n-am mai citit un asemenea colocviu deschis, susținut cu franchețe și „tăria opiniilor”. Mihai Ungheanu se sizează faptul că în proza din ultimii ani o schemă a fost înlocuită cu o altă schemă, emanciparea prozei ducând la un nou manierism, rafinat până la golirea de orice conținut. În replică, Mircea Iorgulescu observă că nu se poate vorbi de o literatură prea rafinată și că „azi trebuie să ne întrebăm dacă pentru cititorii pe care-i avem există literatura română pe care o merită”. Nicolae Ciobanu vorbește de „fenomenul de suficiență estetică pe care-l trăiesc o parte din prozatorii noștri contemporani având o largă circulație”, citind și nume, ceea ce este reconfortant, deși criticul nu merge cu exemplificarea până la capăt. „In unele cărți lăudate există capitole extraordinare, dar, evident, autorii lor nu au dat încă un roman perfect unitar” — N. C. obținându-se să numească acele cărți, ignorând deci puterea exemplului. Sau nu cumva criticul — vorba lui Eugen Barbu din interviul publicat în **Convorbiri literare** — îl e teamă de măsuri administrative?... Dar tot Nicolae Ciobanu

este acela care face și critica criticii, enumerând prozatori de reală vocație neglijați sau ignorați de comentarii fenomenului literar. Surprinde în acest context opinia lui Dan Cristea despre proza lui D.R. Popescu, „un prozator de altminteri, foarte înzestrat” cum zice condescendent D. C., reproșându-i ceea ce este tocmai pecetea originalității lui D. R. Popescu: gustul pentru mister, pentru insolit, pentru „cazuri”, potențarea tragicului prin grotesc.

Dincolo de acestea însă, coloclviul celor patru critici este o reală contribuție la radiografierea momentului literar actual.

„In aceeași revistă Eugen Simion (Puterea criticii) reia o discuție care, de la Titu Maiorescu și până astăzi, nu și-a epuizat temele: autoritatea și responsabilitatea criticii. Tema e veche, foarte mult dezbătută, dar Eugen Simion o discută cu seriozitatea și competența cunoscută, din punctul de vedere al actualității literare. El combate, și pe bună dreptate, improvizatia critică, insistând asupra statutului moral și intelectual al cititorului modern, atras tot mai mult de cinematograful și televiziune. Eugen Simion se referă apoi la importanța decisivă a independenței criticului, la posibilitatea lui de a-și spune adevărul despre literatură; la fenomenul, îngrijorător, de disponibilitate a criticului, fenomen ce duce la „articole pustii”, lipsite de personalitate și fără audiență serioasă la public. Semnalarea acestor neajunsuri și erori ale criticilor literare contemporane și mai ales, a ironizării disponibilității critice, e binevenită, dar cu o condiție: să se discute pornind de la **texte**. Fără exemple concrete, și presa literară se oferă din plin, riscăm să nu fim crezuți.

Cum mergi?

Credeam că nimeni nu mai are timpul și disponibilitatea aproape gratuită de a ne urmări mersul pe stradă. Mersul estetic sau inestetic. Preocupare superfluă, vor zice unii, de vreme ce conțea unde mergi, nu cum mergi. Chiar? Iată, înaltea unul film de lung metraj, într-o sală plină de tineri, o peliculă originală despre mersul pe stradă. Și nu numai cu: du piciorul așa, trage-l așa, pune-l așa pe asfalt, nu-ți onduia prea tare mijlocul I etc. ci observații de finețe, o analiză nepretențioasă a unor timpuri umane, surprinse în gesturi reflexive (la prima vedere), dar care spun foarte mult despre „interior”. O pledoarie despre posibilitatea reală de a ne supraviețui, de a ne reeduca, începând chiar cu... trecerea noastră pe stradă, să cerem acum inventivilor operatori un serial despre mersul pe stradă? Prea mult, dar din când în când...

În câteva cuvinte

Intimă și îmbietoare ambianța noului spațiu expozițional oferit de către Teatrul Național din Iași artiștilor plastici. Il inaugurează cu prestanță Dimitrie Gavrillean și Nicolae Vericeanu. „Mie mi se pare monstruos să pui pe un critic care-și exercită o magistratură — pentru că critica este o magistratură — într-o condiție subiectivă, adică, laudându-mă că altfel nu te public”, declară, curajos ca totdeauna, Eugen Barbu într-un recent interviu („Convorbiri Literare”). S-a stins din viață venerabilul pictor R. Schweitzer-Cumpănă, artist de largă și pretuită circulație în perioada interbelică. Din bogata sa operă vor rămâne destule lucrări intrate în circuitul muzeistic și în colecții pentru a atesta valoarea sa de maestru al pastelului. Pentru „a releva aspectele legate de însușirea, de asimilarea con-

cepției despre lume materialist-dialectice”, Contemporanul a organizat la Casa ziaristilor din capitală dezbaterile „Orizontul filozofic al omului nou”, din care publicăm fragmente. Din acest punct de vedere e bine venită precizarea că e vorba de „reliefarea citorva aspecte majore, a căror aprofundare și îmbogățire poate constitui un teritoriu ispititor al unor dezbateri viitoare”. Pe lângă Muzeul orașului Fălticeni a fost construită o bine gândită galerie pentru expoziții de artă (5 încăperi). Inaugurarea noului spațiu a fost făcută cu o bogată retrospectivă a pictorului Dimitrie Loghin, originar din Fălticeni. Virgil Economu, un nume în mișcarea noastră sportivă, la cei 78 de ani împliniți se dovedește un lucid și ascult observator al activității fotbalistice. Cităm dintr-un interviu de ultimă oră (**Flacăra**): „Plezirizării — cei care din fotbal au ales doar avantajele, plăcerile și a căror activitate se măsoară mai ales în numărul de pagini ale unor rapoarte stăruitoare — să fie „eliberați din muncă” pentru că uite, toată lumea își dă seama că în fotbalul nostru prea s-a tăiat multă frunză la cîini”. Editura **Dacia** de la Cluj și-a anunțat preferințele pentru poezie, alegând din cele 131 volume primite premiatii anului 1975. Ei sînt Aurel Șorobetea, Nicolae Mocanu și Ioan Reu. Precum se vede, trei nume proaspete ce intră curînd în circuitul literar.

N. IRIMESCU

TELE...grame

Despre răspunsuri fără întrebări

— Ce alte seriale se mai realizează în lume?

— Un răspuns exhaustiv este foarte greu de dat. Dar iată câteva din ele: ● Televiziunea engleză lucrează la „Continentul puternic”, 13 emisiuni consacrate Europei între anii 1900—1975. Prezentatorul va fi cunoscutul actor Peter Ustinov. ● Televiziunea sovietică pregătește în regia lui Lev Kulidjanov serialul artistic „Karl Marx”. ● Reporterii televiziunii japoneze colindă în prezent globul pentru a realiza episoadele emisiunii „Costume din întreaga lume”.

— Care sînt problemele principale care se discută în prezent despre fenomenul TV?

— Răspunsul oglindește o opinie strict personală. Mi se pare că problema esențială pusă în dezbateri este aceea a emisiunilor pentru copii și tineret. Am mai scris și voi scrie despre acest lucru, dar azi vă supunem judecării dumneavoastră o afirmație care aparține Elianei Victor, cunoscută realizatoare și coordonatoare de emisiuni din Franța. (Bineînțeles că faptul se referă la experiența franceză): „Pentru cei sub 15 ani, cu toate eforturile nimic n-a reușit încă pe deplin. Cum aduni citiva copii într-un studio, ei devin cabotini, acumulează toate defectele adulților. Și, la urma urmei, este oare adevărat că telespectatorii — copiii vor să vadă doar copiii pe ecran? Sau vor să vadă și adulții veniți să discute cu ei, să rîdă, să se joace, să-i informeze?”

Aceasta mi se pare o întrebare cheie. — Ce fapte mai ieșite din comun s-au înregistrat în ultimul timp în cronicile TV din lume?

— Imens de multe. Vă voi relata doar unul, pe care cercătorii l-au declarat duros. Într-un studiu al unui grup de sociologi din New-York s-a constatat că din 1241 de reclame transmise pe micul ecran american 43% prezintă femeile ocupate numai cu treburi mărunte casnice, 38%, le arată în stare de inferioritate față de bărbații și 17% sînt foarte puțin interesante.

N. B. Cele trei întrebări la care am răspuns n-au fost formulate ca atare, ci au fost extrase din mai multe scrisori trimise de cititorii acestei rubrici.

Alexandru STARK

S-a oprit roata lui CONSTANTIN COLIBABA

De cite ori poposeam la Rădăuți, între obcinele cu lemn ca piinea albă și cu miștoarea de ianuarie, mergeam întins la scundul atelier al lui moș Constantin Colibaba, ciulindu-ne auzul încă de la porțile să prindem fișitul lănit al rații lui de alărie — aceea roată care se învîrte pe melegurile noastre de vreo două mii de ani. Nu vă uitați la obada cam dezghlocată, nici la careuua subțiată de efort; ori că pe polițe de bilare sînt uitate scafe cu boieli uscate printră pieptenii de lemn pentru modelat; că maiul de bătut lut stă răsturnat într-o rălă pe troaca umedă... Rosta aceasta cu dinții mincâți de cit lut a învîrțit pe umerii tălelorului l-a văzut pe Dragoș descălecătorul de țară, pe Bogdan și pe slăvitul Ștefan. De aceea, jderul, vererița și mistrețul l-au trimis în dar bunicețel smocuri de păr pentru pensule, țapul un corn devenit prieten cu vopselele furate humei și capra un potlog de piele pentru curățat degetele sleite. De aceea, florile poienelor vin să joace în horă în pervazul angobat al telerului, invitînd apoi pasărea cu penaj verde, acel verde uluc, să-și dureze culb rotund în inima farfuriel.

Sînt flori, păsări și desene numai ale meșterului rădăuțean, recunoscut peste meridianele drept artă descinsă din ceramica de Kutu. Acest Kutu, ca și Sohal, Kalomeea, Snyatyn, sînt către nord, pe drumul ce lega odinioară marea lină de aur cu cea a cavalerilor baltici. Moșul uscățiv, de-o vîrstă cu lutul, cufundat în imbrănarea colorilor fragede cu străluciri miraculoase, a readus acasă o artă plecată cîndva din Suceava pe șleahul cu cherhană leșești. A tras-o cu roata lui modestă și cu unelte rămase de la geți și i-a dat viață proaspătă și fior unic de cîntec românesc. Pentru toate cite a realizat în viața lui, pentru talentul împărtășit lutului, Constantin Colibaba a fost răsplătit cu recunoștința națională, premiat de Uniunea artiștilor plastici, medallat.

Dar marea lui satisfacție era cea de fiecare zi-lumină, cînd la gura spuzită a cuptorului său adăstau, mai ceva ca la pitărlă, flămînzii de frumos din cite-și patru zări, trecind anume printre

Voroneț și Arbore pentru a ajunge la vestitul ceramist. Încă fierbinți, armonid a azimă de țest, talerele, cămile, străchinele cu flori străvezi ca cerul înalt al obcinelor și printre ele, zburînd maiestoașă pasărea paradisului, pleac în lume să povestească despre locurile care le-au născut. Căci magul de la Rădăuți, dincolo de meșteșugul practicat de o bine împlinită jumătate de veac de cînd minile lui numai sfori de tendoaie caută ceva în pămîntul — piine, era un mestrel al colorilor tandre, furate primăverii și toamnei timpurii, un stăpin al liniei sigure ieșite din ciocul gaitei — ceea luea delicată ce la parte la „jirăvirea” vasului — un grafician subtil ce transcria în jocul chenarelor zgravitate gingășia cusăturilor de port, vibrația frunzelor abia născute de lumină, aleaul cîntecului românesc.

Din nefericire, scriind acum despre meșterul Colibaba, sîntem siliți să apelăm la triste forme ale trecutului conjugat: era, a fost. În adevăr, piciorul care învîrtea roata și degetele lui agile au ostenit. Dînd în grîji primăverii prevestite să-l zbicească ultimul vas, Constantin Colibaba a plecat chemat de minunile nemurite în smalt. Ne-a lăsat însă o zestre care, alături de Marginea, reprezintă tot ce putem numi mîndrie a ceramicii sucevele și orgoliu național în arta populară. Odihna alarului e lingă somnul pămîntului. Păcat numai că, lată, pe undulele domoailă de obcine verdelă acela crud e gata să ne zîmbească numai o zi-două; că nemai-văzuta pasăre cu penaj de email va trece la un anumit ceas de vrajă a dragostei; că fetele satelor vor poza în curînd soarelui cu îl de faerie între răzoare de smalt și va trebui să fie cineva care din cel mal neutru material să izvoadească viers de culori și de forme.

Rosta lui Constantin Colibaba așteaptă.

Aurel LEON

Maeștri ai șevaletului

ORIZONTAL: 1. A făcut o „Vizită la doică” cu un „copil blond”; 2. În „Lecția de muzică” se remarcă elevul lui Watteau — Orley Bernard; 3. Insulă în Samoa — Gianantonio Guardi — Țară în care se află Muzeul Guggenheim (abr.); 4. Cufere! — Una din cele cinci semnături sub „Manifestul pictorilor futuristi”; 5. Sare casa — Max cu „Mamă și copii pe globul terestru”; 6. Pentru „O duminică la Grande Jatte” a studiat o „Femeie plimbîndu-se cu o maimuță” — Șmecheri (fam.); 7. Louis Vivin — A turnat serialul „Leonardo da Vinci” (abr. uz.) — Albrecht Altdorfer; 8. Creațiile pictorilor; 9. Din gruparea „Brücke”, i-au atras atenția „Vagabonzii” — Ulei (pop.).

VERTICAL: 1. „Rafaelul” flamand — Plan!; 2. Rafael florentinul; 3. Zeul suprem la sumerieni — Pictorul lui Carol al IX-lea; 4.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

Gollé Claude — Laitmotiv la Grigorescu — Salvador Dali; 5. Instrument muzical — Plastic; 6. Adevăratul nume al pictorului Palma Vecchio; 7. Alma Tadema — Repere! — Localitate braziliană; 8. ...di Pietro, mare maestru sinez din sec. XV — Greco; 9. A imortalizat „Fata cu felinarul” — A poza; 10. Maestru lui Carpaccio. Dicționar: Ofu, Anu, Ico.

Viorel VILCEANU

SPORT

În săli...

În curînd vom părăsi sălile de sport și vom ieși în aer liber. Aburul primăverii e în fiecare zi mai puternic, deși e încă luna februarie. Ne vom pune mărșoare în piept și vom ieși pe stadioane căci miine începe fotbalul. Să-i lăsam însă pe fotbalisti să-și pregătească în liniște surprizele pe care ni le vor oferi și să vedem ce s-a petrecut prin sălile de sport în săptămîna care a trecut. La Iași, Sala sporturilor a găzduit ultimul turneu de sală al campionatului republican de handbal masculin. De cît succes de public s-a bucurat se va înțelege ușor dacă voi spune că la cîteva meciuri subsemnatul n-a reușit să pătrundă pînă la masa presei, ci a stat undeva într-un colț, aproape suspendat, furînd doar cu un ochi splendidele faze de handbal pe care le-au realizat băieții, mai ales cei de la **Steaua** și **Dinamo**. Gașu, Birtalan, Licu sînt trei nume pe care, dacă le rostiești, îți apar în fața ochilor strălucitoarele medalii și-ți amintești momente emoționante de la mari întreceri internaționale la care drapelul patriei a urcat pe cel mai înalt catarg. Băieții de la handbal sînt oameni de aur; așa se explică marea succes de care se bucură ei oridecîteori vin să joace aici, la Iași. La asta se adaugă și faptul că noi, ieșenii, oameni mai blînzi, nu avem o echipă în stare să ne satisfacă setea de handbal.

Avem în schimb o bună echipă de volei feminin care, în alt turneu de sală al săptămîinii trecute — cel de la Constanța, unde s-au întîlnit echipele din grupa valorică a campionatului național — s-a comportat așa fel ca să nu ne mihnească prea rău, dar nici ca să avem prea mari temeuri de bucurie. Ne rămîne speranța că vom recupera în turneul de la Iași punctele pierdute.

Într-o altă sală, de data aceasta din București, s-au desfășurat întrecerile „Cupei de cristal”, concurs athletic cu participare internațională. Ne-a impresionat mai ales cehoslovaca Helena Fibingerova care a runcat greutatea la 20,49 m. Recordul ei e cu atît mai

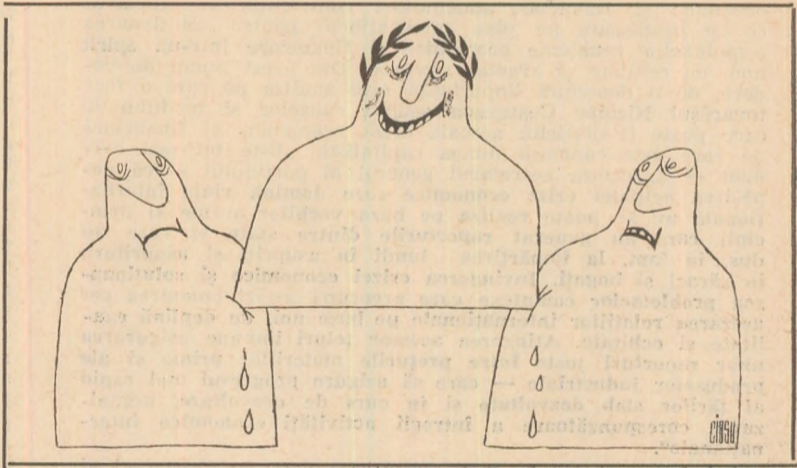
impresionant cu cît în același timp, într-o sală din Moscova un bărbat arunca abia 20,13 m. Fibingerova pronostica foarte convinsă că la olimpiadă va fi atins recordul de 22 m și speră să fie cîștigătoare. E uimitor să te pregătești luni și ani ca să arunci cu cîteva centimetri mai mult decît adversarii tăi. E uimitor și e fascinant.

La aceleași întreceri din sala „23 August”, speranța noastră, Carol Corbu, s-a clasat doar pe locul trei la triplusalt. Speranța însă rămîne valabilă pentru alte concursuri. Într-o zi poate prinde și Carol Corbu o formă excepțională, așa cum a prins de pildă atletul american Dwight Stones care a sărit la înălțime 2,28 m stabilind un nou record mondial de sală.

În sfîrșit, tot săptămîna trecută s-a încheiat „Circuitul României” la tenis, acțiune lăudabilă a Federației de specialitate, acțiune prin care s-a făcut o bună propagandă acestui sport. 25.000 de spectatori au asistat la meciurile desfășurate în mai multe orașe din țară. Au fost cîștigați de partea tenisului nu numai spectatori, ci și doritori de a-l practica. Circuitul a fost un bun prilej de a se constata ce condiții există în diferite orașe pentru practicarea pe scară largă a tenisului, la ce forme organizatorice s-ar putea recurge și nu-i de mirare că a început să se vorbească de o întrecere națională pe echipe. Iată deci ce înseamnă într-o disciplină sportivă niște nume ca Țiriac și Năstase.

Sporturile de sală au, fără îndoială, frumusețea lor. Dar iată că dă colțul ierbiu pe stadioane, plinesc mugurii, iar noi, ne vom pune miine mărșoare în piept și vom ieși în aer liber căci începe fotbalul. Adio duminici monotone, adio televizor și papuci de casă. Aburul primăverii ne umple pieptul și pofta de fotbal ne face să zburdăm ca mieli. Așadar, să ne vedem sănătoși și frumoși miine pe stadion.

INTERIM

TOP CRONICA-RTV. IAȘI nr. 9

— secția română —

1. Dulce Românie (M. Vintilă) — Mircea Vintilă;
2. Cînd băieții ne privesc (M. Dragomir) — Angela Similea;
3. Scoica mută (N. Moraru) — Icar;
4. Ce frumos știi tu să minți (Fl. Delmar) — Ioana Negrițoiu;
5. Atlantida II (E. Tunaru) — Experimental Quintet;
6. Aș dori (P. Crețu) — Cristal;
7. Copiii păcii (L. Tudan) — Roșu și Negru;
8. Ziua, ora, clipa (M. Teicu) — Olimpia Panicu & Marius Teicu;
9. De ce? (P. Magdin) — Dida Drăgan;

10. Sora mea cea mică (M. Constantinescu) — Mihai Constantinescu.

— secția străină —

1. Love Hurt — Nazareth;
2. Now I'm Here — Queen;
3. Please, Mr. Postman — The Carpenters;
4. Tell Me Why — Alvin Stardust;
5. Ne pleure pas, mammy — Gill Marshall;
6. Angie Baby — Helen Reddy;
7. Mr. Jack — I Roch;
8. Only You — Ringo Starr;
9. Juke Box Jive — The Rubettes;
10. January — Pilot.

PARTICIPAREA ACTIVĂ

la schimbul mondial de valori

„Avem deci și în domeniul activității internaționale — ca în întreaga noastră politică — un program clar, care se bazează pe analiza marxist-leninistă a desfășurării evenimentelor și a raportului mondial de forțe, a tendințelor de dezvoltare a omenirii contemporane. Ceea ce se impune acum este ca, pe baza liniei generale stabilite de Congresul al XI-lea, să acționăm cu toate forțele în vederea participării active a României la schimbul mondial de valori materiale și spirituale, la diviziunea internațională a muncii, la soluționarea complexelor probleme economice și politice ale omenirii de azi, la dezvoltarea colaborării internaționale, la realizarea unei noi ordini economice și politice, a unei păci trainice în lume“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Consfătuirea cu activul de partid și de stat din domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale care a avut loc în această lună a polarizat, prin însemnătatea problematicii dezbătute, atenția întregului popor. Ampla analiză privind modalitățile de transpunere în practică a obiectivelor stabilite de către Programul și Directivele adoptate de Congresul al XI-lea al partidului privind dezvoltarea colaborării economice cu toate statele a marcat punctul maxim prin cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu rostită la încheierea lucrărilor. Profunzimea analizei asupra realizărilor obținute, asupra deficiențelor și lipsurilor care s-au manifestat, caracterul cuprinzător al măsurilor conferă cuvântării secretarului general al partidului semnificația unui amplu și mobilizator program de acțiune, de o deosebită valoare principială și practică pentru extinderea și diversificarea relațiilor de colaborare ale României cu toate statele, pentru sporirea contribuției țării noastre la edificarea unei noi ordini economice și politice mondiale.

Pornind de la faptul că dezvoltarea colaborării economice cu toate statele constituie o necesitate primordială pentru progresul țării și creșterea bunăstării poporului, în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt jalonate punct cu punct direcțiile de acțiune pentru înlăturarea acestui important obiectiv. În conformitate cu politica generală a României de dezvoltare continuă a colaborării cu toate țările socialiste se impune intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea într-un ritm mai intens în următorii ani a relațiilor noastre economice cu țările socialiste. Evidențiind acțiunile necesare pentru realizarea acestui obiectiv important al politicii noastre externe, secretarul general al partidului a subliniat că relațiile dintre țările C.A.E.R. — în general relațiile dintre țările socialiste — trebuie să devină un model de relații economice noi între state cu adevărat egale în drepturi. În felul acesta, în actuala situație mondială, în cadrul eforturilor pentru soluționarea pe o bază nouă a complexelor probleme economice internaționale, colaborarea dintre țările socialiste va constitui un exemplu viu, va fi un factor activ în lupta pentru lichidarea vechilor stări de lucruri, a raporturilor de inechitate, pentru afirmarea noilor principii, pentru triumful unei noi ordini economice și politice internaționale.

Republica Socialistă România acordă o mare importanță relațiilor economice și de cooperare cu țările în curs de dezvoltare. În ultimii ani, aceste relații au cunoscut o extindere puternică. Întreținem relații comerciale și de cooperare economică cu 90 de țări în curs de dezvoltare. Pentru extinderea acestei cooperări, au fost conturate în mod strălucit de către secretarul general al partidului, direcțiile concrete în care trebuie să se acționeze. „În general — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — noi apreciem colaborarea cu țările în curs de dezvoltare de pe toate continentele atât ca un factor activ în asigurarea progresului economic și social al fiecărei țări, cât și ca o expresie a dezvoltării solidarității în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru lichidarea subdezvoltării și realizarea unor relații noi pe plan mondial, pentru afirmarea cu putere a noii ordini economice și politice internaționale“.

În ultimii ani, relațiile României cu statele capitaliste dezvoltate s-au lărgit mult, constituind o dovadă grăitoare a consecvenței politicii noastre de colaborare cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor coexistenței pașnice. Țara noastră este membră sau participă la activitatea a 39 organizații internaționale cu caracter economic și financiar, aducîndu-și contribuția la eforturile ce se desfășoară pe plan internațional pentru soluționarea complexelor probleme economice și financiare într-un spirit nou, de echitate și avantaj reciproc. Din acest punct de vedere, de o deosebită importanță este analiza pe care o face tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra cauzelor și modului în care poate fi depășită actuala criză economică și financiară de care este cuprinsă lumea capitalistă. „Este tot mai evident — apreciază secretarul general al partidului — că depășirea actualei crize economice care domină viața internațională nu se poate realiza pe baza vechilor norme și principii care au generat raporturile dintre state și care au dus, în fapt, la împărțirea lumii în asupriți și asupritori, în săraci și bogați. Învingerea crizei economice și soluționarea problemelor complexe care preocupă astăzi omenirea cer așezarea relațiilor internaționale pe baze noi, de deplină egalitate și echitate. Atingerea acestor țeluri impune asigurarea unor raporturi juste între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale — care să asigure progresul mai rapid al țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, organizarea corespunzătoare a întregii activități economice internaționale“.

Aplicînd neabătut în viață orientarea dată de Congresul al XI-lea al partidului, țara noastră este hotărîtă să depună și în continuare toate eforturile în vederea depășirii dificultăților ce confruntă astăzi omenirea, să extindă colaborarea economică cu toate statele, să-și aducă contribuția la făurirea unei noi ordini economice internaționale, bazate pe principii de echitate care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor națiunilor.

Radu SIMIONESCU

Plzeň

Bratislava! Rezonanță profund slavonă, amplasament al avantposturilor legiunilor romane, locul unde colina slovacă se încrețește spre răsărit prefigurînd lanțul carpatic, masivul Tatra, cel cu o mie de lacuri. Bratislava te întâmpină cu aerul unei vaste așezări rezidențiale dominată de liniștea calmă a dezbaterilor sotto-voce. Vizitarea orașului începe — cum s-ar putea altfel? — cu primăria în stil gotic datînd din secolul al XV-lea, continuînd cu castelul ridicat în anul 807, imbinare fericită de stil gotic și renesanțist (se pare că Maria Tereza a adus modificări edificiului, modificări purtînd amprenta stilului teutonic, sec, organizat, înclinat spre austeritate). Castelul oferă o panoramă de carte ilustrată asupra Dunării, navigația fluvială și se pare dintr-o dată un joc cu vaporase de hirtie... iar cînd îți se spune că țara aceasta fără ieșire la mare posedă și o minusculă flotă maritimă impresia se accentuează. „Port la uscat“, Bratislava este însă un puternic centru comercial, impresionant punct de tranzit uman și de mărfuri. În trenul care ne poartă către centrul țării, iei harta și silabisești denumirile localităților, împănate cu accente și semne circumflexe. Hotărâsc, după o matură chibzuință, că le voi pronunța tot românește, deși un domn bine informat mi-a descifrat taina lor. Zece minute mai tîrziu însă, ele alcătuiesc aceeași săltăreață omofonie criptică.

Fiecare călătorește în modul său propriu așa cum are un mod propriu de a-și alege vestimentația, așa cum își crește copiii. Un inginer din T. Măgurele, vădește bucuria omului de formație pozitivistă pentru care faptul că sistemul de închidere a ușilor tramvaiului este identic la Timișoara și la Praga îl emoționează tot atât ca pe doritorul de o viață întreaga să atingă cu privirea un Boticelli veritabil. Pitorescul nu-l atrage decît în măsura în care este atenționat asupra lui. La Pravčice, în fața unui incredibil pod natural de vreo treizeci de metri creat prin eroziunea rocii bazaltice, un domn în vîrstă, cu o cultură geografică eminentamente filatelică îmi spunea bătîndu-mă amical pe umăr că în Chile există unul asemănător, dar parcă ceva mai lat... Ce puțin așa i se păruse dumnealui studiînd acasă, sub lupă, seria bogată de „Monumente naturale create de apă“.

Cu degetul pe hartă și privirea pe geam, zăresc Brno, Manchester-ul morav profilînd uriașe turnuri de răcire, coșuri cu profile hexagonale, tronconice, și, firește nelipsitul castel medieval. Aici este vorba de cetatea Spilberk, construcție severă, rece, într-un gotic timpuriu cu vagi accente baroce. Fosta închisoare habsburgică și, păstrînd tradiția, devenită apoi cameră de tortură hileristă, Spilberk a dominat în timp orașul de pe colina de nord-est ca o mută amenințare. Brno este orașul tirgurilor industriale (dealtfel, țara aceasta, ni se spune, a găzduit și primul tirg industrial din lume), orașul care pare a confirma că nu a primit de-a gata nici frumusețe nici bogăție. Brno, „inima mecanică“ a sistemului industrial cehoslovac dă țării tractoare, mașini de scris, turbine. În Brno, ca și, mai apoi în Ostrava, capitala oțelului ceh, nu te afli pentru a face turism, în înțelesul comun al termenului, ci pentru a te apropia de acei giganti fierbinți care acoperă cerul cu „ceata industrială“ care face deliciul mai tuturor metropolelor lumii, intri pentru a cunoaște un popor, o națiune, în expresia devenirii sale imediate, nu la modul livresc, nu la cel muzeal, folcloric. În Brno, în Ostrava, în Plzeň, nimeni nu fotografiază statuile, nimeni nu are timp să deguste priveliști, castele, stiluri arhitecturale, frontoane. Aici afli despre viața și spiritualitatea cetății modern cel puțin cît în celebra bibliotecă universitară Jan Amos Komensky. Sînt orașe despre care nu ai citit nimic, pe care istoria și literatura nu le consemnează, în care nu s-a născut vreo celebritate, orașe pe care ghidurile turistice abia le consemnează, ca puncte de tranzit. Căci, paradoxal, tocmai spre aceste locuri despre care cunoști mai multe amănunte te îndrepti ca spre o Mecca a făgăduințelor. Cehii n-au pregetat să mute din loc un întreg oraș, Most, deoarece prospecțiunile geologice descoperiseră cărbune în subsolul lui. Orașul vechi de sute de ani și-a împachetat statuile și propriul castel. Și-a încercat în trenuri și în gigantice camioane „Tatra“ mobilele și cărțile și pisicile, iar cînd n-au mai rămas decît zidurile goale, buldozerele au nivelat pămîntul. Most se află acum la cîteva kilometri mai departe. Este puțin probabil ca vreun cetățean ceh, referindu-se la castelul orașului în care trăiește să aibă

Note de drum

Opt zile

În

Cehoslovacia

vreo indoială că acesta și nu altul este edificiul care l-a inspirat pe Kafka în „Castelul“ său neterminat. Dacă ajungi în Chrudium ai surpriza să dai peste hotelul ROMANIA. În fiecare an, în Chrudium — orașel medieval din Cehia de răsărit — are loc festivalul păpușăresc la care vin oaspeți din toate părțile Europei. Sau Chebul; dacă îți-ai imaginat universul kafkian cu ulițe-labirint, întunecate de ziduri vechi, afumate și misterioase, cu clădiri înalte care par a nu fi fost locuite vreodată, sau a căror locuitori par să aparțină unei istorii secrete, guvernate de o ordine al cărei sens îți scapă, ei bine, dacă astfel îți-ai imaginat universul kafkian îl vei găsi la Cheb ca un vis persistent în realitate; loc incredibil, aflat în extrema vestică a Cehiei. La Cheb, dacă ai nesansa să te întilnești pe una din străzi cu un autocamion, acesta nu-ți lasă mai mult de cîteva centimetri de liberă trecere. Te lipești de zid și închizi ochii. Constați că omul oprește și-ți face semn să treci. Nu, la Cheb civilizația, cu telefonul ei, cu autorismul și televiziunea ei, nu are șanse să alunge aerul medieval. Pe șoseaua națională de la Praga spre Cesky Krumlov se află Tabor, leagănul mișcării husite, locul de naștere al lui Jan Huss, decanul facultății de filozofie, ereticul, cel care a ținut primele predici în limba cehă, ars pe rug pentru ideile sale reformatoare. Și tot aici se află muzeul mișcării husite, prima tentativă utopică de a crea o societate a egalilor premergătoare ideilor lui Babeuf și, mai mult, realizată practic pentru scurtă vreme. Afli la Tabor că toate casele din perimetrul central al orașului sînt unite prin lungi coridoare subterane alcătuit de o țesătură subpămînteană de galerii de evacuare. Cineva se miră că toată această lucrătură dîticilă și complicată a fost multă vreme necunoscută. La mirarea noastră, ghidul ceh ridică din umeri. El ne-a făcut să înțelegem și în alte dăți că „Alpii cehi“ sînt la fel de impresionanți ca cei elvețieni (o spusese, înaintea lui, R. Wagner afirmînd despre Cehia de nord: „Ținutul acesta este cel mai frumos din cîte am văzut vreodată“). Asta nu înseamnă însă nimic pentru inginerul din Turnu Măgurele pe care-l impresionează vîdit noutatea că cehii fabricaseră în 1898 prima motocicletă a lumii. Cu aceeași ocazie aflăm că cele două inițiale „M.B.“ adăugate la Skoda 1000 sînt însemnele localității unde se fabrică acest autoturism: Mlada Boleslav. „Da, fabricăm deocamdată cele mai căutate motociclete de curse, admite ghidul chiar și automobile de cursă, deși poate n-ați auzit“. În Cesky Krumlov, oraș cu un amestec uluitor de stiluri nu rezist ispitei de a cumpăra ilustrate cu coloana ridicată în amintirea ciuemei din 1716. Nu mă interesez nici de vestitul „Windsor ceh“ cum se subintitulează castelul Hluboka de pe malul Vltavei, nici de Rozmberk și nici de Vyssy Brod, ultimul, tipic al goticului tîrziu purtînd trăsătura greoaiei ostențată bavareze, a șlefuirii unghiurilor și a minuției teutone pentru detalii. Nu reușesc să găsesc explicația — afectiv vorbind — a acelei coloane ca un requiem implorator, ca un imn al suferinței în fața căruia plăcerile vieții pălesc, nu reușesc să aflăm pentru ce au ținut oamenii aceștia să immortalizeze astfel o epidemie devastatoare, fapt contrar construcției spiritului obișnuit a glorioasă izbînda iar nu tristețea. În această stare de spirit trec cu indiferență pe lingă informația că un castel din centrul orașului, construit în secolul XIII, are cel mai vechi teatru din Europa și că, a fost prevăzut de secole cu scenă turnantă. Despre Ceske Budejovice cine are curiozitatea a afla ceva date o poate face de bună seamă cu mai mult cîștig estetic citînd relatările bravului soldat Svejik. Mi se pare că singurul lucru pe care-l scapă din vedere Svejik — deși mă tem că tocmai în aceste scăpări din vedere stă hazul lui — este faptul că orașul a fost întemeiat pe locul în care un rege ceh a primit vestea nașterii la Praga a fiului său. Emblema orașului e: „Unde se bea bere e viața dulce“ iar berea vine de la Plzeň unde, iarăși date și cifre, fermentează în galerii subpămîntene de circa 12 km lungime.

Cînd vorbești sau scrii despre Cehoslovacia nu poți uita de Karlovy Vary, pe aici au trecut Marx, Engels, Lenin, Chopin, nu poți uita de Marianske Lazne, Pardubice cu vestitul hipodrom sau Hradec Kralove. Cînd vorbești sau scrii despre o țară trebuie să știi exact dacă te-ai întors dăruit cu impresii sau doar cu amintiri.

Doru KALMUSKI